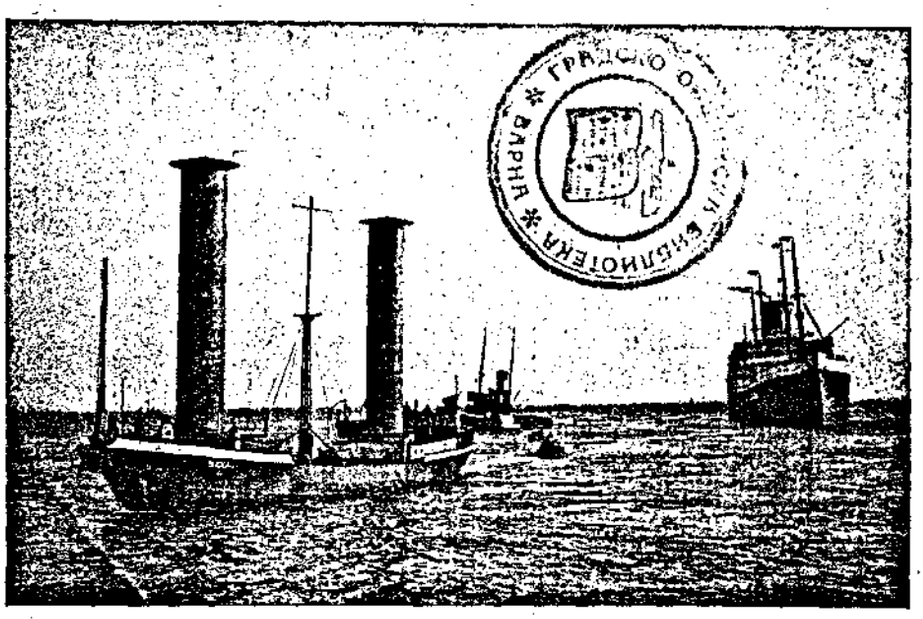
Морски Сговоръ

Урежда
Книжовно-просвѣтния отдѣлъ
на Бълг. Нар. Морски Сговоръ

ГОДИНА II. — БРОЙ 9.
Варна, Ноември 1925 год.

Редакторъ:
Сава Н. Ивановъ.

Роторният корабъ „Букау“ въ пристанището на Куксхафенъ, завръщайки се отъ първото си търговско плаване до Англия, натоваренъ съ въглища; въ дѣсно отъ него голѣмия презокеански пътнически параходъ „Дойчландъ“, завръщайки се отъ Америка.

Списанието „Морски Сговоръ“ е одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народното Просвѣщение съ окръжно № 447 отъ 9 IX 1924 година и отъ Министерството на Войната съ заповѣдь № 22 отъ 1923 година.

Фондъ лѣтни морски колонии.

Утвърденъ отъ II-рия редовенъ съборъ на Бълг. Нар. Мор. Сговоръ на 30 августъ 1925 г. въ гр. Русе.

1. Къмъ Главното Управително Тѣло на Б. Н. Морски Сговоръ се образува фондъ за подпомагане и организиране на *лѣтни колонии* по крайбрѣжието на морето за деца, младежи или възрастни.

2. Цельта на фонда е да се подпомогнатъ усилията на крайбрѣжнитѣ на Черно-море клонове да създаватъ и поддържатъ лѣтни колонии по брѣга на морето.

Отъ фонда могатъ да се подпомагатъ и други институти или културни организации, които поддържатъ или биха организирали и поддържали колонии по крайбрѣжието.

3. Организацията на колониитѣ ще става постепенно за различнитѣ точки на крайбрѣжието; откриването на колониитѣ ще става не едновременно, а най-много за всѣки лѣтенъ сезонъ по една колония.

До тогава, до като една колония не бѫде добре организирана и въ състояние почти сама да се издържа, т. е. сама или поне главно съ средствата на съответния клонъ, нѣма да се минава къмъ организирането на нова колония.

4. Мѣстата, въ които ще трѣбва да се откриватъ колониитѣ се опредѣлятъ отъ събора.

5. Главното Управително Тѣло има върховното ржководство и надзора въ организацията и поддръжката на всѣка колония, издържана или подкрепяна отъ фонда.

Непосредственното ржководство въ организацията и издръжката на колониитѣ иматъ управителнитѣ тѣла на съответнитѣ клонове.

6. Всѣка колония се ржководи и действува по особенъ правилникъ, изработенъ отъ Главното Управително Тѣло или съответния клонъ; въ втория случай правилника трѣбва да бѫде утвърденъ отъ Главното Управително Тѣло.

7. Приходитѣ на фонда ще се състоятъ:

а) Отъ ежегоднитѣ кредити, които Събора ще вписва въ бюджета на Главното Управително Тѣло.

б) Отъ ежегоднитѣ вноски, които всѣки клонъ задължително ще прави, като отдѣля необходимитѣ суми отъ своитѣ приходи.

За всѣка година и за различнитѣ клонове, тия вноски се опредѣлятъ отъ Събора;

в) Отъ вноскитѣ, които клоноветѣ доброволно ще правятъ въ фонда;

г) Отъ помощи, субсидии, дарения и пр.;

д) Отъ специални за цельта подписки, лотарии, томболи и пр., организирани отъ Главното Управително Тѣло или клоноветѣ;

е) Отъ лихвитѣ на фонда и

ж) Отъ случайни постжпления.

8. Вноскитѣ, които Главното Управително Тѣло и клоноветѣ по точка 7-ма сж задължени да правятъ въ фонда, трѣбва да последватъ за всѣка година най-кжсно до края на м. априлъ.

9. Разходитѣ по организиране и подръжка на лѣтни колонии се извършватъ по решение на Главното Управително Тѣло, съгласно указанията, които събора би гласувалъ.

10. За организиране на нова лѣтна колония Глав. Упр. Тѣло може да изразходва до 80 % отъ цѣлата наличность на фонда; за издръжка общо на сжществующитѣ вече колонии, Главното Управително Тѣло може да изразходва до 60 % отъ наличностьта на фонда; за подпомагане на колонии, организирани не отъ Б. Н. М. Сговоръ Главното Управително Тѣло може да изразходва общо до 30 % отъ наличностьта на фонда.

Забележка къмъ точка 10-та. За сжществующа се счита една колония, която е била вече открита веднъжъ, сжществувала е най-малко презъ единъ лѣтенъ сезонъ и съответния клонъ разполага съ известенъ инвентаръ за нея.

11. Всички разходи, които Главното Управително Тѣло ще прави съгласно горната точка, общо взети за цѣлата година и за всички колонии, не трѣбва да надминаватъ 80% отъ цѣлата наличность на фонда къмъ началото на даденъ лѣтенъ сезонъ (следъ края на лѣтото, фонда трѣбва да разполага съ една наличность равна най-малко на 20% отъ наличностьта преди началото на лѣтния сезонъ).

12. Настоящия фондъ и правилникъ е приетъ отъ II-рия редовенъ съборъ на Б. Н. Морски Сговоръ въ гр. Русе на 30 августъ 1925 год. отъ която дата той влиза въ сила.

Бюджетъ

на фонда „Лѣтни Морски Колонии" за 1926 год. гласуванъ презъ време II-рия редовенъ съборъ на Бълг. Нар. Морски Сговоръ въ гр. Русе.

Приходъ

1. Вноска отъ Гл. Упр. Тѣло на Б. Н. М. С. 20,000 лв.

2. Вноски отъ клоноветѣ а) Анхиало 10,000 лв., б) Ахтополъ 200 лв., в) Борисовградъ 200 лв., г) Бургасъ 10,000 лв., д) Варна 5,000 лв., е) Василико 300 лв., ж) Видинъ 500 лв., з) Емине 200 лв., и) Кюприя 500 лв., к) Месемврия 500 лв., л) Нова-Загора 500 лв., м) Плевенъ 5000 лв., н) Пловдивъ 5000 лв., о) Резово 200 лв., п) Русе 3,000 лв., р) София 1,000 лв., с) Станимъка 300 лв., т) Ст.-Загора 500 лв., у) Т.-Пазарджикъ 300 лв., ф) Търново 300 лв., х) Червенъ-Брѣгъ 300 лв., ц) Чирпанъ 500 лв., ч) Шуменъ 2,000 лв., ш) Ямболъ1000 лв.

3. Отъ доброволни вноски на клоноветѣ 1000 лв.

4. Отъ субсидии: а) Министерството на Просвѣтата 10,000 лв., б) Дирекцията на Народното Здраве 10,000 лв., в) Бургаската Окржжна Постоянна Комисия 10,000 лв., г) Отъ другитѣ постоянни комисии 20,000 лв., д) Отъ Анхиалската община 10,000 лв., е) Отъ случайни постжпления 4,700 лв.

Всичко приходъ 133,000 лв.

Разходъ

1. За организиране на колония въ гр. Анхиало 50,000 лв.

2. За подпомагане колонията на Созополския клонъ 10,000 лв.

3. За подпомагане на вжтрешнитѣ клонове, които организиратъ свои колонии или изпращатъ свои колонисти на брѣга на морето 30,000 лв.

4. Остатъкъ за уравнение 43,000 лв.

Всичко разходъ 133,000 лв.

Починали членове.

Никола П. Лучевъ отъ Пловдивъ **Маринъ Костовъ** отъ Плевенъ, починалъ на 16 априлъ подъ развалинитѣ на катедралата Св. Недѣля — София. Последния бѣше основатель на Яхтъ-Клубъ въ Варна.

Къмъ морето и Дунава за напрѣдъкъ!

Морски Сговоръ

Официаленъ органъ
на Българския Народенъ Морски Сговоръ.

Година II Брой 9 Ноември, 1925 год. гр. Варна.	Годишенъ абонаментъ: за България . . 100 лева за чужбина . . . 120 лева Отдѣленъ брой 15 лева.	Уреждa Книжовно-Просвѣтния отдѣлъ Редакторъ Сава Н. Ивановъ.

Г. Славяновъ.

СТРЕМЕЖА НА СЪРБИЯ КЪМЪ МОРЕТО.

Съзнанието изобщо на славянитѣ за значението на морето е слабо. Англосаксонци, германци, латинци, гърци и пр., като че ли движени отъ нѣкакъвъ силенъ инстинктъ, сж се заселвали все по брѣговетѣ на моретата и днесъ, обладанието на тия брѣгове, за тѣхъ е съвършенно естественно, — нѣщо повече — тѣ сж тѣхни кръвь и плъть, и никой никога не би дръзналъ да имъ ги отнеме. Съ славянскитѣ племена и народи се наблюдава точно обратното: цѣли столѣтия руския народъ бѣ изолиранъ отъ морето отъ шведи, гърци и турци; покъсно, 200 години наредъ тоя народъ се бори за излази на открито море и тъкмо въ надвечерието да извоюва и последната необходима нему врата — свободниятъ пѫть къмъ Срѣдиземно-море — нему отнеха и това, което имаше по Балтика, Далечния Изтокъ, а даже и въ Черно море. Поляцитѣ и чехитѣ винаги сж били изолирани отъ морето отъ германскитѣ племена; нѣкога, днешнитѣ крайбрѣжия на Германия сж населявани отъ поморавскитѣ и полабскитѣ славяни — родни братя на поляци и чехи, днесъ обаче Помернъ (Поморавия) и долината на Елба (Лаба) сж чисто немски провинции, и най-сетне, освободенитѣ чехи и поляци, макаръ и победители, пакъ сж отдалечени отъ морето. Държавата на българитѣ често „достигала" до брѣговетѣ на Черно, Бѣло и Адриатическо морета, но никога тия брѣгове не сж се срастнали съ българската земя, тѣ винаги сж били въ фактическото владение на гърци и латинци; и днесъ, нѣкакъ „много естественно" бѣше за цѣлъ свѣтъ, да се отнеме Бѣломорието отъ насъ и да се даде на неговитѣ „законни владетели" — гърцитѣ. Сърби и хървати сѫщо така, вѣкове наредъ сж населявали бѣговетѣ на Адриатика, но фактически тия брѣгове винаги сж били въ ржцетѣ на венецианци и генуезци, а по-късно въ ржцетѣ на италианци и немци.

Все пакъ, обаче, у всички славяни, както у всички човѣци, има известенъ инстинктивенъ стремежъ къмъ морето, макаръ може би, само за това, защото човѣкътъ, като всички живи сѫщества, има своето първично родно огнище въ океана. Отъ нѣколко десетолѣтия насамъ, между всички славяни, сърбитѣ най-буйно проявяватъ своя стремежъ къмъ морето. И това е лесно обяснимо: тъкмо сърбитѣ сж били най-много притискани и най-много сж се задушавали отъ липсата на бѣли дробове — море. Естественитѣ излази на сърбитѣ сж къмъ Адриатика, но преди войната, по пѫтя къмъ това море тѣ срещнаха непреодолима преграда — интереситѣ на Австро-Унгария, ловко защищавани отъ нейната политика и ревниво пазени отъ нейната военна сила. За да отклони погледа на сърбитѣ отъ Хърватско и Адриатика, Австрия, по единъ много умелъ начинъ, успѣ да внуши на сръбскитѣ правителства, че тѣхнитѣ сънародници, съ които трѣбва да се обединятъ, живѣятъ не въ Босна, Херцеговина и Хърватско, а въ Македония... нѣщо повече, тя успѣ да убеди сърбитѣ, че за да освободятъ своитѣ братя въ Македония, тѣ трѣбва да се борятъ не съ турци и гърци, а съ българитѣ. Така, заради интереситѣ на Австрия, два братски народа, съ еднакви и не противоречащи си интереси, трѣбваше да станатъ върли врагове и да водятъ три войни помежду си, — защо? — за да спечелятъ една илюзия — „първенството" на Балканитѣ или владението на Македония. А въ това време, до като сърби и българи се биеха по между си, отначало австрийци и италианци, а после италианци и гърци все по-здраво се закрепяваха на Адриатика и Бѣло море. Окончателно отклонила въжделенията на Сърбия за Хърватско и Фиуме, Австрия систематически заемаше източния брѣгъ на Адрия и даже замечта за Солунъ.

Следъ войната 1912—1913 год. сърбитѣ бѣха

заели Санъ-Джиовани ди Медуа и Дураco, проектирайки тукъ да създадатъ изходнитѣ точки на своето стопанство, но намесиха се Италия и Австрия и издигнаха нова преграда — „независимата“ Албанска държава. Още веднъжъ изтикани отъ Адриатическото море, сърбитѣ започнаха все по-сериозно да се обръщатъ къмъ Солунъ.

Следъ голѣмата война, Сърбия наследи отъ Австро-Унгария Хърватско, Босна, Херцеговина и Далмация, но безъ тѣхнитѣ естествени пристанища, — тукъ се изпречиха етнографскитѣ права и претенции на Италия. Поведе се усилена борба за владението на тия пристанища: италианцитѣ устройваха шумни манифестации и постоянни инциденти, въ реда на които се стигна даже до авантюрата на Д'Анунцио и на края, борбата бѣ спечелена отъ Италия. Безъ да има каквито и да било стопански и географски права, Италия взе не само Триестъ, но и Фиуме; Хърватско биде откѫснато отъ неговото естествено пристанище, като му се остави само прегрaдието на това пристанище — Сушакъ. До тукъ обаче не се свършиха правата на Италия; завзела една часть отъ островитѣ предъ Далмация, тя си създаде островъ и въ сърдцето на тая Далмация, като зае столицата ѝ — Зара. Този абсурдъ въ полза на етнографскитѣ права на Италия стана още една бариера за стопанскитѣ и географски права на Сърбия въ Адриатика.

Макаръ да притежава 730 к. м. брѣгова линия на Адриатическото море, Югославия не разполага тамъ съ достатъчно удобни пристанища. Вънъ отъ това, Динарскитѣ Алпи, отдѣлящи Далмация отъ Босна, представляватъ доста голѣмо природно препятствие за едно интензивно стопанско сношение на вѫтрешностьта съ крайбрѣжието. По силата на така сложилитѣ се политически и природни условия, сърбитѣ още по-енергично заработиха за излазъ на Бѣло-море, по посоката на най-малкото съпротивление. Отстѫпената отъ Гърция свободна зона въ Солунъ не ги задоволява, и тѣ усилено работятъ и въ стопанско и въ политическо отношение, за да заздравятъ положението си на Егея. Напоследъкъ пакъ се обсѫжда стария проектъ за свързването на Морава и Вардара съ каналъ и създаването на прѣкъ воденъ пѫть—Дунава—Бѣло-море.

Въ политическо отношение, най-голѣмата пречка, която сърбитѣ сами си създаватъ, въ своя стремежъ къмъ Солунъ, е македонскиятъ въпросъ. Сърбитѣ най-ревниво пазятъ „своитѣ права“ върху Македония не защото сѫ убедени, че действително македонцитѣ сѫ „прави сърби“, не и заради голѣмитѣ богатства, които се криятъ въ македонскитѣ планини, нито пъкъ за това, че се страхуватъ отъ нѣкаква българска опасность, а изключително защото искатъ на всѣка цена да си гарантиратъ пѫтя за Егея. Подъ влиянието пакъ на заинтересовани голѣми държави, които нѣматъ интересъ да видятъ който и да било славянски народъ на брѣга на Срѣдиземното море, сърбитѣ хабятъ силитѣ си въ борба съ македонцитѣ и срещу България, когато тъкмо тѣ сѫ най-малко тѣхни врагове. Интереситѣ на сърби, македонци и българи на брѣга на Бѣлото море сѫ еднакви и никѫде не се кръстосватъ, но нали и тукъ трѣбва да си останемъ славяни!... Вмѣсто да си подадемъ ржка за обща дейность, ний се преследваме взаимно, а другитѣ ни насърдчаватъ и си потриватъ ржцетѣ. Много по-скоро сърби и македонци ще слѣзатъ въ Солунъ, а българитѣ въ Деде-агачъ, когато разбератъ общитѣ си интереси и се сближатъ, отколкото ако продължаватъ да се преследватъ и осигуряватъ чрезъ неестественни съюзи и съглашения.

Обаче стремежа на Югославия къмъ морето не се изчерпва само съ дейностьта на политическа почва, сърбитѣ работятъ съ една завидна енергия за да пригодятъ и тия брѣгове и пристанища, които иматъ, за нуждитѣ на своето стопанство; трескаво работятъ тѣ и за създаването на голѣмъ търговски флотъ, схващайки много добре, че не сѫ само собственнитѣ и добре уредени пристанища, които осигуряватъ независимостьта на вънкашната търговия.

До 1922 г. почти всички югославянски параходни дружества и търговски кораби се базираха на бившитѣ австрийски пристанища Фиуме и Триестъ, кѫдето сѫ се базирали, до като още носѣха австрийското знаме. Обаче, веднага следъ войната, сърбитѣ усилено заработиха въ Сплитъ, Себенико, Катаро, Дубровникъ и т. н. и днесъ виждаме вече цѣлиятъ югославянски търговски флотъ прибранъ въ новитѣ си огнища.

Като наследство отъ Австро-Унгария, сърбитѣ получиха значителенъ търговски корабенъ паркъ, но тѣ не се задоволиха само съ него и днесъ търговскиятъ имъ флотъ е почти удвоенъ. По настоящемъ сърбо-хърватитѣ иматъ 140 парахода съ 183,432 тона вмѣстимость и 610 вѣтроходи, които се разпредѣлятъ между следнитѣ дружества: Най-голѣмото югославянско корабоплавателно предприятие е „Дубровското Параходно Д-во“ въ Дубровникъ, произлѣзло отъ бившето австрийско дружество „Ragusa“. Въ 1922 г. то е притежавало 12 парахода съ 25,729 тона вмѣстимость, а сега е увеличило своя паркъ на 16 парахода съ 61,142 тона. Това дружество поддържа линии между далматинскитѣ, албанскитѣ и гръцкитѣ пристанища. Параходното дружество „Океания“, съ седалище порано въ Триестъ, сега е премѣстило централата си въ Бѣлградъ; то има 7 парахода съ 18,760 тона и поддържа отчасти по-далечни линии. „Адриатическо Параходство“ (Ядранска Пловидба), бившето унгарско параходно дружество „Ungaro Croata“, съ седалище въ Фиуме, а по настоящемъ въ Сушакъ, поддържа съобщението между Фиуме и далматинскитѣ пристанища; отъ 42 парахода съ 15,960 тона въ 1922 г., то притежава сега 74 парахода съ 23,108 тона. Корабопритежателя Иво Рачие, който е ималъ по-рано седалището си въ Триестъ, а сега — въ Сплитъ, е увеличилъ корабниятъ си паркъ отъ 6 парахода съ 23,304 тона на 10 парахона съ 38,953 тона; неговитѣ параходи отиватъ чакъ до Южна Америка. „Юго-Славянска-Американска Пловидба“, параходно дружество съ седалище въ Сплитъ, притежава 3 парахода съ 16,737 тона и поддържа линия до Америка. Дружеството „Прекоморска Пловидба“ сѫщо така поддържа параходна служба до Америка; то притежава 4 парахода съ 15,785 тона и има седалището си въ Сушакъ. Ф. Матиевичъ въ Сплитъ има 2 парахода съ 1133 тона и извършва далечни плавания. Параходното дружество „Бока“ въ Катаро, поддържащо само крайбрѣжна линия, е увеличило парка си отъ 1 параходъ съ 138 тона въ 1922 год., на 5 кораба съ 1111 тона. Освенъ изброенитѣ до тукъ по-голѣми параходни предприятия, сѫществуватъ въ по-малкитѣ пристанища Сени, Кикъ, Гелза и Корчула малки дружества съ общо 27 парахода съ 6503 тона и съ 610 вѣтрохода.

Покрай развитието на своето параходство по морето, сърбитѣ усилено работятъ и за това по Дунава. Бившето сръбско параходно дружество съ ограниченъ районъ на действие, днесъ, въ предѣлитѣ на Югославия има много по-широко поле за работа по теченията на Дунава, Сава, Драва, Тиса и свързващитѣ ги канали. Съразмѣрно съ новитѣ си задачи, това дружество силно е увеличило и своя плаващенъ паркъ; по настоящемъ то разполага съ 80 пжтнически и влекачни параходи и 670 шлепа, работейки надолу до Галацъ и нагоре до Регенсбургъ.

Въ Варненското пристанище. 1925 год.

Д-ръ Ал. Недѣлковъ.

ДЪРЖАВНИЯ ДЕТСКИ МОРСКИ САНАТОРИУМЪ ПРИ ГР. ВАРНА.

Главното предназначение на морскитѣ детски здравници и ученишки колонии е да закалятъ организъма и закрепятъ здравето на подрастващитѣ млади поколения. Това закрепване е особено необходимо за онія деца, чието здраве е подровено и които сж предразположени къмъ туберкулозната зараза или вече сж станали жертва на последнята. Лѣчебното влияние на морския климатъ, слънчевитѣ и морскитѣ бани е грададно и то е познато на человѣчеството отъ най-стари времена. Благотворното действие на морето се проявява при много и най-разнообразни страдания, предимно при рахитизъмъ, лимфатизъмъ, костни, ставни и други локални туберкулозни поражения.

Системата на съвременото образование и особено създаденитѣ послепреживѣнитѣ дълготрайни войни тежки стопанско-икономични условия подровиха и подравятъ здравето на крехкия детски организъмъ. Нашитѣ деца даватъ изобилна и постоянна жертва, както на туберкулозата, тъй и на редъ други страдания. Детската смъртность въ България стои на една завидна висота и заедно съ високата обща смъртность съставляватъ една печална привилегия на нашето отечество.

Укрепване здравето и запазване силитѣ на детското население означава закрепване и запазване на нацията, а отъ това зависи нейния политически и културенъ напредъкъ. Запазването живота и здравето на децата ще запази и нацията отъ физическо и душевно израждане. Ето защо въ всички просвѣтени напреднали народи се отдава такова голѣмо значение покрай духовното, и на физическото развитие на подрастващитѣ поколения.

Лѣтнитѣ ученишки колонии преследватъ именно тая цель да дадатъ на детския организъмъ възможность да навакса загубитѣ си презъ течение на учебната година и да подпомогнатъ за закрепването и правилния му физиченъ развой. Морскитѣ колонии въ туй отношение иматъ още по-голѣмо значение и като средство за борба и предпазване на младото поколение отъ грозния туберкулозенъ бичъ, който се посажда и развива именно въ детската школна възрасть.

Hamburger и Monti съ своитѣ изследвания доказватъ по единъ безспоренъ начинъ, какво туберкулизацията въ детската възрасть се извършва и засилва прогресивно съ нарастването на детето. Туберкулиновата реакция, чрезъ която се опредѣля прикжсването на туберкулозно огнище въ човѣшкия организъмъ, у деца до една годишна възрасть е почти винаги отрицателна, въ следващитѣ години реакцията прогресивно расте, като до 14-годишна възрасть достига 94%. При послесмъртното изследване на труповетѣ е намѣрено, какво докато до 1-годишна възрасть въ 15% е имало туберкулозни промѣни въ организма при последващитѣ години туберкулознитѣ поражи се срещатъ все по-често и по-често, така че на 14-годишна възрасть вече въ 70% се откриватъ туберкулозни огнища. Всичко това дава да се разбере отъ какво грададно значение е укрепването на детския организмъ за предпазването му отъ туберкулозата и отъ други заразни болести.

Българското черноморско крайбрѣжие притежава извънредно много удобни мѣста и за лѣтни колонии, и за здравници, и въобще за лѣтуване и

климатично лѣкуване. Ала нашето крайбрѣжие е още девственъ край, чийто цѣлебни природни блага сж твърде малк о познати и още по-малко използувани.

Благодарение инициативата и застжпничеството на покойната Царица Елеонора, нашето отечество се сдоби съ една модерна морска здравница — Варненския държавенъ детски санаториумъ, който вече завършва 20 годишното си сжществуване. Първитѣ години санаториума се помещаваше временно въ Варненскитѣ карантинни бараки, после бѣ пренесенъ задъ монастира Св. Константинъ въ Декерови бараки, а отъ 1911—1912 г. се започна и построи сегашното му здание.

Морския детски санаториумъ е разположенъ на самия морски брѣгъ на 11½ клм. северно отъ гр. Варна въ една красива гънка, потъналъ въ зеленина и растителность. Отъ къмъ северъ и северозападъ, санаториума се закриля отъ неголѣми височини, обрастнали съ лозя, ниви и храсталъци. Района на санаториума обхваща едно пространство отъ 150 декара, по-голѣмата часть отъ които сж превърнати въ великолепенъ паркъ отъ борови, елхови и други декоративни растения. Санаториума притежава сжщо неголѣмо земледѣлско стопанство, лозе, овощна и зеленчукова градина.

Зданията на санаториума образуватъ една двуетажна масивна постройка въ оригиналенъ старобългарски стилъ, съ веранди по цѣлото лицево протежение. Две отъ верандитѣ сж снабдени съ стъклени прозорци, за да могатъ да се използуватъ зиме като стъклени галерии за слънчево озаряване (Solarium). Фасадата на зданието е ориентирана къмъ морето, съ източно и иго-източно изложение, като е изложена предимно на морски въздушни течения. На около 50 м. отъ постройката е морския плажъ, който съставлява свеверната половина отъ единъ джгообразенъ слабо врѣзанъ въ сушата плитъкъ заливъ. Ширината на пѣсъчния брѣгъ е около 15—20 м. Плажа е образуванъ отъ дребенъ доста неженъ, свѣтло-желтъ чистъ пѣсъкъ. Морското дъно е пѣсъчно, чисто съ постепенно вдълбочаване. Всичко това представлява идеални условия за морелѣчение.

На плажа е издигната кокетна постройка — кабини съ нужднитѣ удобства за събличане на болнитѣ. За слънчевитѣ бани сж построени специални паравани. На плажа е проведена вода за пиене. Санаториума има собственъ водопроводъ и канализация. Въ северната часть на залива има малко кейче (мостче) за спиране на лодки, платноходи и други такива.

До 1921 год., санаториума е функциониралъ само презъ течение на лѣтнитѣ 3—4 месеца, а отъ 1922 г. работи некрекжснато кржгла година. Числото на болнитѣ се колебае между 100 (зиме) и 200 (лѣте).

Санаториума е започналъ своето функциониране презъ 1905 г. съ 39 болни, а презъ 1924 г. числото на болнитѣ е достигнало до 593. Презъ 20-годишното си сжществуване, санаториума е подслонилъ и указалъ медицинска помощь на около 3,000 деца отъ всички краища на нашето отечество. Най-много болни сж изпратили софийския и варненския окржзи (първия 34.5 %, а втория — 20 % отъ всички болни).

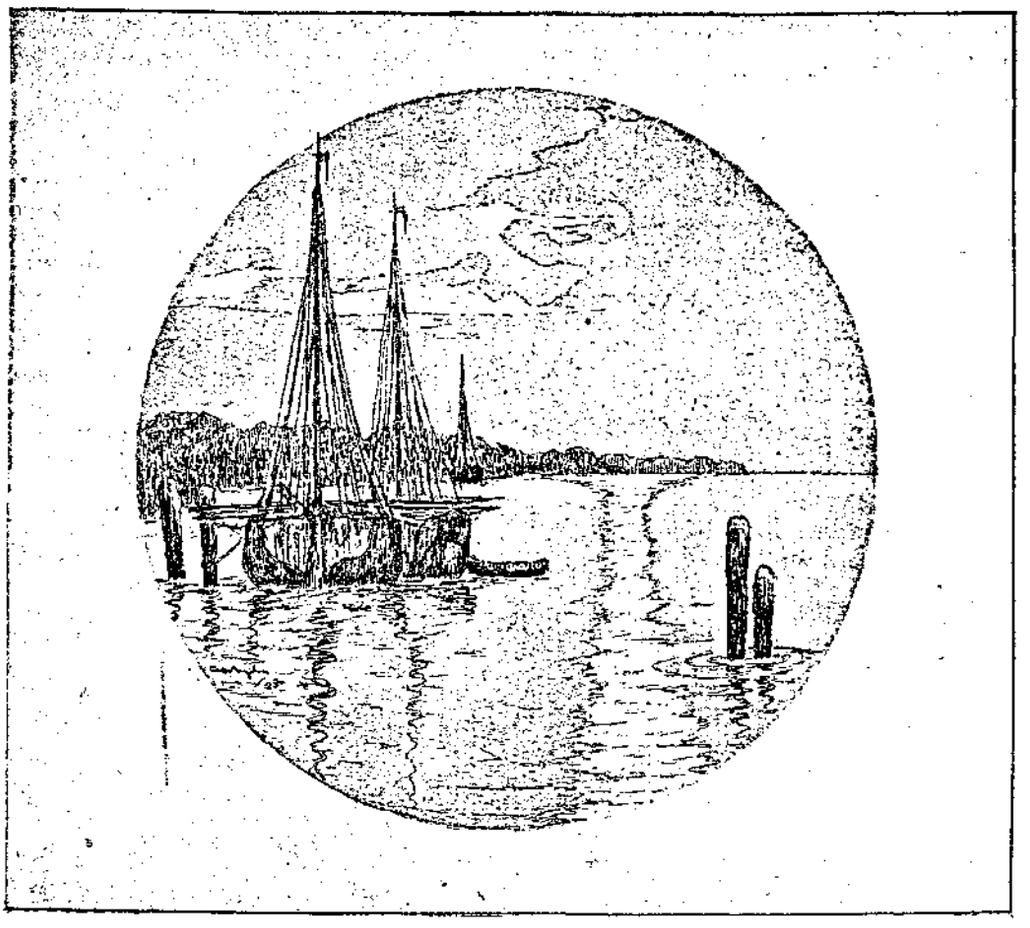
Досегашнитѣ резултати отъ лѣкуването въ санаториума сж били повече отъ задоволителни. Отъ болнитѣ 47.6% сж изписани напълно оздравѣли, а 38.7% — съ подобрение. Това ще каже, какво 86.3% отъ преминалитѣ презъ санаториума деца сж получили оная полза, която състоянието на болестьта е изисквало и която би могла да имъ се укаже. Другаде, безъ морето и санаториума, тая помощь не биха могли да получатъ. Напустнали сж санаториума безъ подобрение на болестьта 6.3%. Умрѣли е имало само презъ последнитѣ две години, всичко 6 случая, отъ които единъ боленъ презъ 1923 год. (0.17% смъртность) и 5 — презъ 1924 г. (0.8.%. Процентътъ на умрѣлитѣ и изписанитѣ безъ облегчение е нищоженъ.

Главния контингентъ на лѣкуванитѣ въ санаториума болни съставляватъ: лимфатизъмъ, скрофулоза, малокръвие и туберкулозни страдания на лимфнитѣ жлези, коститѣ, ставитѣ, гръбнака и перитонеалната ципа.

Презъ последнитѣ 10 години сж били лѣкувани 26% скрофулоза, 13.2% лимфатизъмъ, 9.4% — туберкулоза на лимфнитѣ жлези, които взети заедно съставляватъ 49.2% отъ всички болни. Малокръвнитѣ случаи сж били 8.2%, туберкулознитѣ спондилити 5.2%, разни ставни туберкулозни страдания 4.4%, само коксити (туберкулоза на тазобедрената става) 4.11%, туберкулозни перитонити 1.7% и рахитизмъмъ 1.3%.

Тия цифри даватъ една нагледна, макаръ и непълна картина за естеството на лѣкуванитѣ въ санаториума болни и за добититѣ резултати. Последнитѣ доказватъ ползата отъ Варненския санаториумъ и оправдаватъ направенитѣ до сега материални жертви. Ала Варненския санаториумъ е далечъ отъ да задоволи колосалнитѣ нужди на нашата страна. Числото на децата съ прояви на хирургична туберкулоза и на нуждающитѣ се въобще отъ санаториално лѣчение е толкова голѣмо, че тѣхното лѣкуване не е по силитѣ на единъ само санаториумъ. За това се налага по-скорошното построяване на втори такъвъ за Южна България, около гр. Месемврия или другаде. Но преди това още по-наложително е доуреждането и инсталирането на Варненския сараториумъ, споредъ съвременнитѣ нужди и изисквания на морското санаториално дѣло.

До преди три години, Варненския морски детски санаториумъ е билъ предимно лѣтна детска колония, като е използувалъ главно природнитѣ лѣчебни фактори, безъ да прилага ортопедичнитѣ и други способи на лѣкуване. Ала следъ като санаториума се оформи като постоянно лѣчебно заведение, презъ последнитѣ три години започватъ да се правятъ усилия за постепенното му издигане въ научно отношение и подравняването му до европейскитѣ отъ подобенъ родъ институти. Въ тая посока има още много да се желае и работи, за да се създадатъ нужднитѣ условия за по-научно, по-цѣлостно и по-рационално използуване на всички морски и други лѣчебни средства при лѣкуването на тъй наречената хирургична туберкулоза, която съставлява главната задача на морскитѣ детски здравници. Въ борбата съ туберкулозата — най-голѣмия врагъ на човѣшкия родъ, и въ борбата съ детската смъртность на детскитѣ морски санаториуми и колонии е отредено да изиграятъ най-важна роля. За това и държава, и общество у насъ трѣбва да се проникнатъ отъ това съзнание и да направятъ всички необходими материални и други жертви, които биха наложили, както за уредбата на Варненския денски санаториумъ, тъй и за постройката на други здравници и лѣтни колонии по нашия черноморски брѣгъ. Това ще допринесе твърде много за спасяването, закаляването и укрепяването на младото потомство, а заедно съ това и на нашия народъ. Защото Créserver l'enfance, c'est fréserver l'avenir.

Лунна нощь

Рис. отъ Ас. Лингоровъ — Русе.

И. Б. Скрежинъ.

МОРЕЗНАНИЕ.

„Продължава усилията си за въвеждане въ училищата на предмета морезнание".
(т. 17 отъ дейната програма на Б. Н. М. Сговоръ).

Презъ м. мартъ 1924 г. въ гр. Варна Б. Н. М. Сговоръ свика делегати отъ клоноветѣ на сговора въ крайморскитѣ градове и села на България и откри конференция, за да се обмисли и изработи проекто-програма за дейностьта на сговора.

Въ тази конференция покрай многото въпроси, разгледа се въпроса за изучване на морето въ нашитѣ училища и това се конкретизира въ точка 17 на дейната програма отъ 1924—25 год., както е цитирана въ началото на статията ни.

Изработената проектопрограма се прие съ малки измѣнения отъ първия редовенъ съборъ на сговора, станалъ въ гр. Бургазъ на 18. VIII. 1924 г.

Точка 17 отъ тази програма се прие безъ измѣнение и съ всеобщо одобрение отъ събора.

Еднакво сериозно се погледна на този въпросъ и въ конференцията и на събора. Нѣкои делегати, силно почувствували нашата изостаналость въ това направление, искаха да се побърза и да се помоли министерството на просвѣтата още за сжщата 1924—25 учебна година да впише въ учебнитѣ програми това знание и изучването му да започне веднага. Това бързане, обаче, не се одобри и остана въпроса да се уреди спокойно и планомѣрно, за да не се направятъ грѣшки.

Защото до сега този въпросъ не се е третиралъ отъ ежедневния и педагогическия печатъ, и отъ специалиститѣ, та широкитѣ заинтересовани кржгове малко го познаватъ.

До сега сж се давали елементарни познания по морезнанието, като: що е море, що е заливъ, протокъ, носъ, провлакъ, островъ, имената на моретата и океанитѣ, кои държави иматъ граници съ морето и др. подобни.

Отъ училищата всички българчета излизаха съ тия общи познания за морето; тия познания бѣха еднакво общи за нашето море и за всички морета въ свѣта. Общностьта до тамъ отиваше, че мнозина не знаеха въ сжщность що е море; пощастливитѣ го познаваха по вкуса на водата, която имъ донасяха ходилитѣ на море въ шишета и билници, или пъкъ отъ кинематографа.

Отъ скоро време вече мнозинството взе да познава морето отъ лично наблюнение, благодарение посещаване морето презъ лѣтото за морски бани.

Използуването на морето за лѣчебни цели е умѣстно и правилно! Обаче съ това не се изчерпва познаването му.

Голѣмото мнозинство отъ посетители на морскитѣ курорти си оставатъ пакъ съ нищожни познания за него, защото на курорта, както и въ училището, не се говори повече за него, освенъ за вълни, плаване, вѣтроходи, лодки, параходи, делфини и др.

Каква е голѣмината му, дълбочината му, дъното му, флората и фауната му, силата на вълнението му, използването му, значението му като граница на отечеството, икономическото му значение за благосъстоянието на държавата и пр. и пр. — по всичко това нищо, или много малко се знае.

Това незнание е твърде вредно за насъ, защото благодарение на него, ние не се стремимъ къмъ морето. А знайно е, че морето дава добъръ поминъкъ на много народи. Този поминъкъ ние не го владѣемъ, а сме го оставили да го владѣятъ чужди народи. Англия и Япония дължатъ величието и благосъстоянието си на морето. Следъ тѣхъ се редятъ другитѣ голѣми и малки държави, граничащи съ море. Ние въ това отношение стоимъ най-надире по всичко.

Морето може да даде богатъ поминъкъ. Изисква се, обаче тази цель да се осъществи планомѣрно.

Иначе, ако се впуснемъ въ него безъ планомѣрность, ще претърпимъ неволука.

Тази необходима планомѣрность се крие въ думицата *„морезнание“*, което Б. Н. М. Сговоръ иска да въведе въ училищата.

Въ последнитѣ, ученицитѣ ще се запознаватъ съ морето, отначало елементарно и после, въ по-горнитѣ степени на образованието — изчерпателно.

Така ще се подготвятъ младежитѣ съ теоретични познания за морето; тия познания отпосле съ екскурзии ще се закрепватъ чрезъ наблюдение.

Подробнитѣ програми за това изучване ще се изработятъ отъ специалисти подъ контролата на просвѣтното министерство.

Въ тѣхъ ще се даде преимущество на подробноститѣ по нашето море, като наредъ съ това не се забрави Дунава и Марица.

При училищата ще се устроятъ малки музеи-сбирки и аквариуми изъ морската флора и фауна, гдето ще ставатъ нагледнитѣ преподавания.

Държавата ще трѣбва да подпомогне инициативата за създаване на институти за изучване на морето.

Наредъ съ това ще трѣбва да се създаде и дирекция за мореплаването и морскитѣ поминъци въ която да се съсредоточи всичко, що се отнася до морето, въ своето ведомство.

Сѫществующия сега въ гр. Варна морски музей на Б. Н. М. Сговоръ да се разшири до размѣри на народенъ морски музей, като обзавеждането му въ материално отношение се поеме отъ държавата.

Общината и окржжната постоянна комисия заедно съ участието на клона отъ Б. Н. М. Сговоръ въ Бургазъ да турятъ начало на морски музей и въ тоя градъ, който следъ време да се разшири и тури въ услуга на института за изучване на морето.

Общинитѣ и училищнитѣ настоятелства въ крайморски (край Дунавски и край Мариценски) населени мѣста да снабдятъ училищата съ лодки за да могатъ да се водятъ ученицитѣ въ морето, гдето да става преподаването на уроцитѣ по морезнание.

Всички училища въ тия населени мѣста да си създадатъ сами сбирки изъ морската (и рѣчна) флора и фауна, които да имъ служатъ за нагледно преподаване.

Училищата отъ вѫтрешностьта да се снабдятъ съ сбирка отъ морето, които да имъ служатъ за нагледно обучение.

Презъ пролѣтьта, лѣтото и есеньта всички ученици отъ тия училища да се водятъ на морето за понѣколко дни, да го видятъ и наблюдаватъ.

Б. Н. М. Сговоръ да вземе живо участие въ изработването проектопрограм тѣ и плановетѣ за морезнанието.

Фирмитѣ, които доставятъ учебни помагала за училищата, да се снабдятъ съ морски сбирки, та и тѣхъ да почнатъ да доставятъ на достѫпни цени.

Училищата въ крайморскитѣ населени мѣста (край Дунава и Марица) първи да се проникнатъ отъ идеята за нуждата отъ изучване на предмета морезнание и наредъ съ Б. Н. М. Сговоръ да станатъ първи пионери за постигането й.

Системностьта и планомѣрностьта за постигането на това знание изискватъ още добри учебници и добри учители. А ние нѣмаме нито едното, нито другото.

Специалиститѣ отъ нашия малъкъ флотъ ще трѣбва да се нагърбятъ съ непосилни трудове. Първо, да съставятъ учебници и второ, — да станатъ сами учители.

Въ противенъ случай и тука държавата трѣбва да прибѣгне къмъ чужденци.

Независимо отъ всичко това, за да се подготви преподавателския персоналъ въ училищата ни за доброто преподаване на морезнанието, ще трѣбва пакъ тия специалисти презъ ваканциитѣ да свикватъ учителитѣ на събори и конференции и да имъ четатъ лекции по тоя предметъ.

Яко се отвори морско училище, пакъ тия специалисти ще трѣбва да се нагърбятъ съ учителстване въ тѣхъ. Така, че задачитѣ за приложбата на морезнанието не сѫ леки.

Държавата въ това отношение може още отъ сега да вземе мѣрки, като изпрати въ чужбина младежи за специализиране, та да облекчи трудноститѣ откъмъ персоналъ.

Съ такава последователность вървейки, ние ще можемъ да осъществимъ приложението на предмета морезнание въ насъ и въ недалеко бѫдаще ще имаме вече широкъ кржгъ отъ теоритично подготвени младежи, много отъ които смѣло ще могатъ да навлѣзатъ въ морето и разумно да използватъ изгодитѣ и богатствата му, за собствени и отечествени ползи.

Това е крайната цель на борбитѣ и усилията на Б. Н. М. Сговоръ за въвеждане на предмета морезнание въ училищата, като учебна дисциплина.

Василико, 20.X.1924 год.

Сава Н. Ивановъ.

СЪСТАВЪ, ПЛЪТНОСТЬ И СОЛЕНОСТЬ НА ЧЕРНОМОРСКАТА ВОДА.

Известно е, че химическиятъ съставъ на чистата дистилирана вода (H_2O) е съединение на кислорода съ водорода въ обемно отношение 2 : 1. Химическиятъ съставъ на морската вода, която се отличава отъ обикновенната по това, че съдържа въ себе си разтворени неорганически вещества, е доста сложенъ. Затова и морската вода се причислява къмъ минералнитѣ води, и то къмъ тия — съ най-голѣма концентрация. Готварската соль ($Na\,Cl$) съставлява главната часть отъ разтворенитѣ неорганически вещества въ морската вода; тя е $^2/_3$ до $^3/_4$ отъ общото количество. Останалитѣ разтворени неорганически вещества ($^1/_3$ до $^1/_4$ отъ общото количество) се разпредѣлятъ главно между

магнезевия хлоридъ ($MgCl_2$), калиева хлоридъ (KCl), магнезиевия сулфатъ ($MgSo_4$), магнезевия карбонатъ ($MgCO_3$), йоднитѣ и бромнитѣ соли (Na J, Na Br). Количеството на тия неорганически вещества въ морската вода може лесно да се опредѣли. Независимо отъ тѣхъ, доказано е чрезъ анализа, че въ състава на морската вода влизатъ и флора, сѣрата, фосфора, алуминия, стронция, бария, лития, цезия, рубидия, кобалта, никела, мангана, желѣзото, медьта, оловото, цинка, среброто, златото и пр. — всичкитѣ известни до сега прости елементи, — които се съчетаватъ помежду си въ разни съединения, но повечето отъ тѣхъ сж въ такова малко количество, че могатъ да се констатиратъ само по косвенъ пжть въ нея*). Къмъ състава на морската вода трѣбва да включимъ и съдържащитѣ се въ нея газове — въздуха и важгледивия двуокисъ —, а специално за Черно море и сѣроводорода (H_2S), което ще бжде предметъ на следующата ми статия.

Направенитѣ до сега много анализи, както въ качествено, така и въ количествено отношение, представляватъ голѣми различия помежду си. Това се дължи на разнитѣ съотношения на съставнитѣ части за различнитѣ мѣста отъ кждето е взета водата и на различнитѣ способи на анализа и изчисленията. За да дамъ представа за състава на черноморската вода, азъ ще си послужа съ нѣколко характерни анализа, като ги съпоставя съ анализитѣ на водата отъ Срѣдиземното море и Атлантическия океанъ, за да се види и съотношението ѝ къмъ тия води**).

На 10,000 части морска вода	Черно море				Срѣдиземно море (Анализъ отъ Узиглио)	Атлантически океанъ (Анализъ отъ Мюлдеръ)
	Анализъ отъ Гьобелъ въ 1834 год.	Анализъ отъ Хасхагенъ въ 1868 год. при Крим. брѣгове	Анализъ отъ Лебединцевъ въ 1894 г. въ Одес. заливъ	Анализъ отъ Пизани при Босфора		
Na Cl	140,19	130,21	130,49	138,58	294,24	252,10
$MgCl_2$	13,03	2,92	14,92	17,94	32,19	33,90
K Cl	1,89	1,79	3,52	0,30	5,05	—
$MgSO_4$	14,70	14,81	11,94	12,28	24,77	29,60
$CaSO_4$	1,05	1,04	4,34	5,17	13,57	2,50
$CaCO_3$	3,59	2,37	2,68	1,57	1,14	23,80
$MgCO_3$	2,09	1,68	—	—	—	4,50
$MgBr_2$	0,05	0,08	0,34	—	—	—
Na Br	—	—	—	—	5,56	—
Na J	—	0,04	—	—	—	—
Fe_2O_3	—	—	—	—	0,03	—
Всичко	176,59	154,94	168,23	175,84	376,55	346,40

Забелѣжка: Всичкитѣ съединения, които сж констатирани въ по-малко отъ 0,01 не сж показани въ горнята таблица.

*) Напримѣръ, когато се анализира пепельта отъ изгорелитѣ морски растения, отложенията въ морскитѣ котли и пр.

**) Настоящата таблица е съставена споредъ даннитѣ на Димитріевъ (Лѣченіе морскими купаніями, С. Петербургъ, 1913 г., стр. 11) и тия на Д-ръ П. Ив. Стояновъ (Калолѣчението въ България и Балчишката тузла. Варна 1911 г., стр. 72 и 73).

Отъ горнята таблица се вижда, че и относителния съставъ на солитѣ въ Черно море се отличава отъ тоя на Срѣдиземното море и Атлантическия океанъ. Така напримѣръ: отношението на готварската соль (Na Cl) къмъ магнезиевия сулфатъ ($MgSO_4$) за Черно море, споредъ дадената таблица е 10 : 1; за Срѣдиземното море, — 12 : 1; а за Атлантическия океанъ — 8 : 1.

Плътността на морската вода зависи както отъ количеството на разтворенитѣ соли въ нея, така и отъ температурата и налягането на водата. Съ намалението на разтворенитѣ соли въ морската вода, намалява се и относителното ѝ тегло; високата температура намалява сжщо така плътността ѝ; най-после — съ увеличението на дълбочината увеличава се и налѣганието, а това влече следъ себе си и увеличение на относителното тегло на водата.

Плътността на черноморската вода въ зависимость отъ мѣстото и отъ различнитѣ съчетания на физическитѣ условия на морето се мѣни отъ 1,0086 до 1,0174, като срѣднята максимална плътность на повърхностнитѣ черноморски води се опредѣля 1,0138.

Макаровъ, който доста основно е изследвалъ плътността на черноморската вода,*) опредѣля срѣднята плътность на повърхностнитѣ води при Босфора 1,0140; споредъ неговото изчисление, плътността на водата въ черноморската котловина започвайки отъ дълбочината 150 метра до дъното се мѣни въ предѣлитѣ отъ 1·0165 до 1·0171.

Соленостьта на морската вода практически се измѣрва съ плътността ѝ. Соленостьта на Черно море, въ сравнение съ другитѣ морета, е малка и се подържа главно отъ долнього Босфорско течение, което непрестанно внася въ котловината своитѣ много по-солени води, които като се размѣсятъ съ обилно втичащитѣ се въ Черно море сладки води, все пакъ въ резултатъ даватъ една почти постоянна срѣдня соленость на морето отъ около 18‰**). Двата скачени басеина — Черното и Мряморното морета —, като скачени сждове отъ вѣкове се стараятъ чрезъ долнього Босфорско течение да изравнятъ соленостьта си, но многоводнитѣ рѣки, които се вливатъ въ първото море, постоянно пречатъ на това. Черно море не може нито да се осоли по-вече, нито да се опрѣсни, тъй като и двете противоположни причини се запазватъ въ постоянно равнозначещо съотношение. Простото изчисление, пише Реклю*), показва, че притоцитѣ на Черно море биха го опрѣснили съвършенно въ единъ периодъ отъ 1000 години, ако липсваше долното Босфорско течение отъ Мряморното море къмъ Черното.

Изобщо малката соленость на Черно море е позната още отъ древнитѣ времена и тоя въпросъ е интересувалъ твърде много старитѣ писатели. Сведенията имъ обаче не сж почивали на научна почва. Соленостьта на Черно море обстойно е изследвана отъ рускитѣ учени, главно презъ 1890 и1891 год., и споредъ тѣхнитѣ данни тя се разпредѣля така**):

Въ повърхностнитѣ пластове на Черно море, далечъ отъ брѣговетѣ и устията на рѣкитѣ, срѣднята соленость презъ лѣтото е 18·1‰, като се колебае отъ 17·7‰ до 18·6‰ съобразно съ различнитѣ физически условия на морето въ разнитѣ му

*) *Кап. I р. С. О. Макаровъ* — „Объ обмѣнѣ водъ Чернаго и Средиземнаго морей". С. Петербургъ, 1885 г., стр. 68, 118, 119 и 123.

**) 18 части морска соль на 1000 части вода.

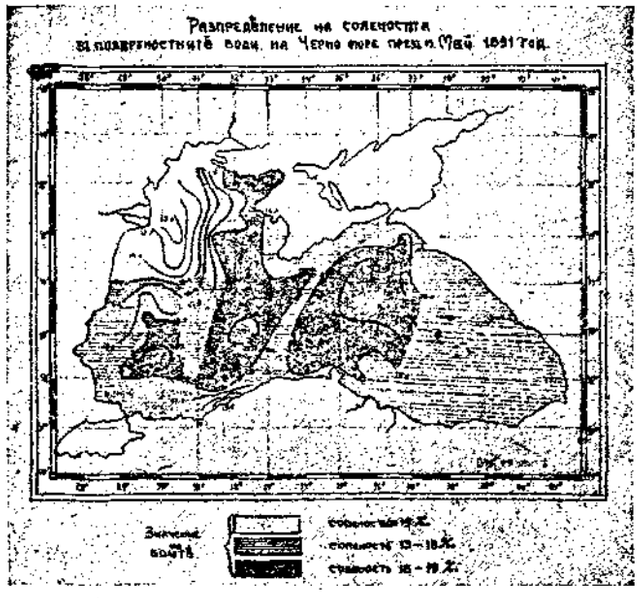
*) Реклю — „Всеобща географія" (руския преводъ), С. Петербургъ 1876 год., т. I, ч. I, стр. 31.

**) Лоція Чернаго моря. Изданіе пятое. Петроградъ 1915 г., стр. XXXIII–XXXVI

части. Най-голѣмо опрѣснение на водата — срѣдно около 14‰ соленость — се забелѣзва въ северо-западната му часть, която е подъ влиянието на най-изобилнитѣ рѣчни води, като тия на Дунава, Днестъръ, Бугъ и Днепъръ. Презъ пролѣтьта, когато рѣкитѣ сж най-пълноводни, въ посочения районъ солеността спада даже до 12‰, а близко около устията на споменатитѣ голѣми рѣки, тя даже се загубва съвършенно тамъ водата на морето е почти сладка.

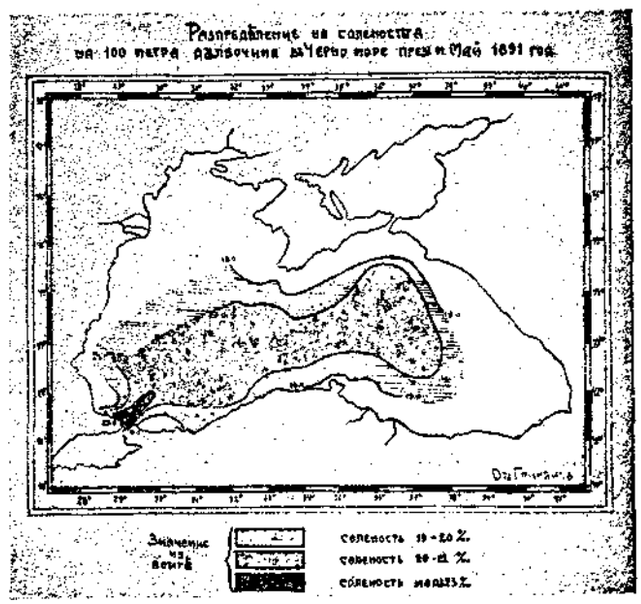
Покрай останалитѣ брѣгове на Черно море солеността на водата се мѣни въ предѣлитѣ на горепосоченитѣ данни въ зависимость отъ мѣстнитѣ условия като: количеството на втичащата се сладка вода и падащитѣ атмосферни остатъци, направлението и силата на вѣтъра, теченията и пр. Брѣговиятъ вѣтъръ влияе много за изменение солеността въ повърхностния слой на морето въ припадающия му се районъ. Той отниса горнитѣ пластове морска вода навжтре въ морето, а на тѣхно мѣсто излизатъ такива отъ дълбочината на морето, които, както ще видимъ по-долу сж съ по-голѣма соленость.

За да допълня картината за разпредѣлението на солеността въ повърхностнитѣ води на Черно море, трѣбва да отбелѣжа още, че къмъ есеньта солеността на тия води се увеличава, благодарение на голѣмото изпарение и сравнително по-малкия притокъ на рѣчни води. Къмъ октомврий срѣднята соленость на тия води достига до 19‰.

Изобщо солеността на океанитѣ и открититѣ морета се разпредѣля почти равномѣрно въ вертикално направление — въ дълбочина —, или най-често на повърхността солеността е малко по-голѣма, отколкото къмъ дъното, кждето тя — за всичкитѣ океани и открити морета — се изравнява до 35‰. Въ Черно море разпредѣлението на солеността въ дълбочина не се подчинява на общия законъ. И въ това отношение то е „особенно“ море.

Съ увеличение дълбочината въ Черно море и солеността му почва да се увеличава. Отъ повърхността до дълбочина 60 метра увеличението на солеността отива бавно; следъ това — до дълбочина 100 метра — увеличението на солеността отива по-бързе; а следъ тази дълбочина до дълбочината 400 метра, наново увеличението на солеността отива бавно. Отъ дълбочината 400 метра до самото дъно солеността почти не се измѣня и се измѣрва срѣдно 22·5‰. Бързото увеличение на солеността съ увеличение на дълбочината въ слоя отъ 60—100 метра дълбочина, се дължи на долното Босфорско течение, солеността на което при вливането му отъ Босфора въ Черно море се измѣрва срѣдно 28‰ при почти постоянна температура 10°—13°C.

По-подробното разпредѣление на черноморската соленость въ дълбочина се вижда отъ следнята таблица, кждето наредъ съ солеността е дадена и плътността (относителното тегло) на водата

Дълбочина въ метри	СРѢДНИ ДАННИ			
	м. май 1891 год.		м. августъ 1891 год.	
	Относително тегло на водата	Соленость на водата въ ‰	Относително тегло на водата	Соленость на водата въ ‰
0	1,0131	18,1	1,0108	18,0
9	1,0134	18,1	1,0117	18,1
18	137	18,1	125	18,2
28	141	18,2	128	18,3
37	—	—	—	—
46	144	18,3	142	18,4
55	—	—	—	—
73	—	—	—	—
91	151	20,5	150	19,2
183	161	20,8	162	21,1
366	176	21,7	166	22,0
732	171	22,2	173	22,4
1098	—	—	173	22,4
1464	174	22,5	144	22,5
1830	171	22,2	144	22,6

Преди да завърша въпроса за състава на черноморската вода, ще спомена, че къмъ него трѣбва да се причисли и органическото вещество, което се намира въ морската вода. Споредъ А. А. Лебединцевъ, на повърхностьта на Черно море — далечъ отъ брѣговетѣ, то достига отъ 2 милиграма на 1 литъръ вода до 4·7 милиграма или срѣдно взето около 3·2 милиграма на единъ литъръ морска вода. Съ увеличение на дълбочината органическото вещество се увеличава до 5·4 милиграма. Близко при брѣговетѣ, особенно около устията на рѣкитѣ, неговото количество може да бѫде много по-голѣмо. Напримѣръ, въ Одеския заливъ презъ лѣтото въ 1891 год. количеството на органическото вещество на 1 литъръ морска вода се е колебаело отъ 68·46 до 120·84 милиграма.

Варна, корабъ „Строги", 19. IV. 1925 г.

Пецовъ Г.

НАШИЯ ДЪРЖАВЕНЪ ФЛОТЪ.

Всички кораби на една страна, чийто собственикъ е самата държава образуватъ държавния й флотъ. Въ своя си съставъ той обема:

1) Военнитѣ кораби на страната и

2) Пристанищнитѣ й кораби и съоръжения.

Това разпредѣление не е абсолютно. Има държави, които сѫ собственици и на търговски кораби (Русия, Ромѫния и др.)

Нашия държавенъ флотъ днесъ е твърде ограниченъ. Той може да се раздѣли на:

А. Полицейски флотъ

Б. Пристанищни кораби и съоръжения.

А. Полицейски флотъ.

Полицейския ни флотъ има назначение да носи полицейската служба по Дунава и териториалнитѣ ни Черноморски води. Той е наследникъ на стария военен флотъ, който по силата на Версайлския миренъ договоръ отъ 1921 год. бѣше разформированъ.

Началото на бившия ни военен флотъ е сложено на Дунава въ 1879 г. отъ нашитѣ освободители руситѣ. За неговото сформируване сѫ послужили оставенитѣ отъ рускитѣ окупационни войски 3 парахода: „Голубчикъ", „Опытъ"и„Взривъ" 7 катера и 2 рѣчни миноноски. Тези плаващъ инвентаръ новото княжество получило съ нуждната обслуга.

Станали български корабитѣ, получили български имена. „Голубчикъ" билъ нареченъ „Крумъ", „Опытъ" — „Симеонъ Велики", а „Взривъ" — „Асѣнь".

Миноноскитѣ вземали имената „Ботевъ" и „Левски".

Началникъ на новата българска флотилия билъ назначенъ руския морски лейтенантъ Рождественски; сѫщия който, като адмиралъ и началникъ на втората руска ескадра взе участие при Цусимския бой.

Въ 1882 година плаващия инвентаръ на флотилията се увеличилъ съ кораба „Александръ I", доставенъ отъ Военното Министерство за яхта на младия български князъ и нареченъ на неговото име.

Въ този си съставъ флотилията плавала до 1903 год. Презъ есеньта на сѫщата година кораба „Асѣнь", изваденъ за ремонтъ, се оказалъ, много остарѣлъ и негоденъ, поради което билъ бракуванъ.

Изгубила единъ отъ корабитѣ си флотилията продължава да служи до 1913 година, която се оказала фатална за нея.

Презъ есеньта, следъ нещастната междусъюзническа война, презъ Дунава нахлуватъ ромѫнскитѣ окупационни войски. Началника на флотилията, по това време, страхувайки се да не би ромѫнитѣ да задигнатъ плаващитѣ ни средства заповѣдвалъ да ги потопятъ. По тоя начинъ „Симеонъ Велики", „Крумъ" и „Александръ" отишли на дъното на Дунава. Следъ отеглянето на окупационнитѣ войски корабитѣ били извадени съ намерение да бѫдатъ поправени и пуснати въ движение. Обаче по редъ причини ремонта не се извършилъ.

Дошла общоевропейската война и ги сварила въ сѫщото положение. Стояли нѣколко години извадени на брѣга, силно разнебитени, презъ време на войната поправянето имъ станало невъзможно. Наложило се да бѫдатъ бракувани, което било направено.

По тоя начинъ, флотилията загубила най-голѣмитѣ си плаващи сѫдове още презъ 1914 год., се разстроила силно. Ней й останали само миноноскитѣ „Ботевъ" и „Левски", нѣколко катерчета и нѣколко шлепа.

Презъ 1921 година, по силата на мирния договоръ, останалата малка часть отъ нѣкогашната флотилия се разформирува, като военна часть, и се преименува на — Дунавска Полицейска Служба.

За да може новата служба да сѫществува, наложи се да се ремонтира и подтегне всичко онова, което бѣше наследено.

Миноноскитѣ много остарѣли и изгубили своето значение, като военни, бѣха поправени и нагодени за крайбрѣжна служба.

Съ тоя остарѣлъ и недостатъченъ плаващъ инвентаръ Дунавската Полицейска Служба и до днесъ се мѫчи да носи полицейската служба по рѣката отъ Видинъ до източната ни граница на едно разстояние около 400 клм.

Погрѣшно е да се мисли, че съ него тя би изпълнила напълно своето истинско назначение.

Презъ 1922 година Началника на службата Капитанъ II рангъ Стателовъ, имайки предъ видъ належащата нужда за полицейски кораби по Дунава, предизвика и проучи офертитѣ на нѣколко немски и австрийски корабостроителници; той направи постѫпки предъ правителството да бѫдатъ доставени поне 3 полицейски кораба.

Въпреки, че офертитѣ, поради низкия курсъ на марката, бѣха извънредно износни, тогавашното правителство залисано въ своитѣ партизански грижи, сложи върху рапорта му следнята резолюция: *„Да се отложи за по-благоприятни времена"*. Кога ще ще настѫпятъ тия благоприятни времена? — Когото чужденцитѣ ни замѣстятъ напълно отъ рѣката и морето ли?

Следъ основаването на Дунавската флотилия, заражда се идеята за създаване и на Черноморски флотъ. Презъ 1879 година началника на флотилията по това време, Капитанъ-Лейтенантъ Конкѣевичъ направилъ постѫпки предъ руското правителство да отпусне за новото българско княжество, единъ вѣтроходенъ корабъ, който да послужи, като основа за бѫдащия Черноморски флотъ.

Наистина правителството уважило молбата му и отпуснало вѣтрохода „Киласури", обаче на този корабъ не било сждено да дойде до насъ. По тоя начинъ, първия опитъ излѣзълъ несполучливъ.

Изминали се повече отъ 18 години, и въпроса наново се повдигналъ, обаче сега той вече ималъ резултати. Въ 1898 година българското правителство купило отъ Франция учебния кръстосвачъ „Надежда". Сжщо по това време, то извикало по дипломатически пжть отъ Франция способния морски офицеръ Капитанъ Моро, комуто възложило да състави единъ проектъ за бждащето развитие на Черноморския ни флотъ.

Следъ 8 години, вѣроятно въ изпълнение на този проектъ, въ края на 1906 г. били доставени отъ Франция три миноносеца — „Смѣли", „Храбри" и „Дръзки", а въ началото на 1907 г. други три — „Шумни", „Летящи" и „Строги". И шестѣхъ миноносеца били докарани въ Варна по желѣзницата разглобени по части. Сглобяването и спущането имъ на вода стана въ Варненското пристарище.

Съ покупката на изброенитѣ миноносци, Черноморския ни флотъ нарастналъ. Освенъ това, постепенно плаващия му инвентаръ се увеличавалъ и съ още нѣколко катѣрчета, между които на първо мѣсто стои катера „Калиакра", наричанъ днесъ отъ моряцитѣ „Баба Калиакра". Трѣбва да се отбележи, че този катеръ е първия български построенъ у насъ отъ наши майстори и съ наши средства (постройката му е извършена въ Русенския флотски арсеналъ презъ 1897 г.) До скоро „Баба Калиакра", остарѣла, но скромна и работлива носеше най-черната работа, както на флота така и на Варненското пристанище, къмъ което напоследъкъ бѣше предадена за прокопаването на канала между дветѣ Девненски езера.

Въ тоя съставъ Черноморския флотъ сжществува до 1916 година: Още презъ сжщата година настжпиха лоши дни за него. Презъ м. ноември миноносецътъ „Шумний" ударенъ на руска мина потъна при Батово.

Презъ 1918 год. кръстосвача „Надежда" бѣше откаранъ въ Севастополъ за да бжде изваденъ на докъ. Тамъ го сварва руската революция и до днесъ той още не ни е повърнатъ. Презъ м. февруарий 1919 година потъна и миноносецътъ „Летящи", ударенъ отъ французитѣ на подводна скала при носъ „Кара-Борунъ".

Все презъ сжщата година, дошлитѣ въ Варна французски окупационни войски задигнаха останалитѣ четири миноносеца и ги отведоха вънъ отъ нашитѣ териториални води. По-кжсно, следъ сключване на мира, миноносцитѣ бѣха върнати обратно, но въ плачевно състояние.

Както Дунавската флотилия, така и Черноморския ни флотъ, по силата на мирния ни договоръ въ 1921 година сжщо бѣше разформированъ. На негово мѣсто се създаде Морската Полицейска Служба, която наследи останалитѣ съвършенно разнебители четири миноносеца и нѣколко моторни лодки. Нуженъ бѣше усиленъ ремонтъ за да се направи това наследство годно за плаване.

Въ 1923 г. плаващия инвентаръ на Морската Полицейска Служба се увеличи съ купенитѣ отъ френската марина 6 моторни корабчета, отъ които двѣ по-голѣми по 90 т. водоизмещение, а останалитѣ отъ по-малъкъ тонажъ.

Така подтегната, днесъ Морската Полицейска Служба има назначение да носи полицейската служба по море отъ р. Батовска до с. Резово, южно отъ града Василико.

Независимо отъ това си главно назначение, Морската Полицейска Служба презъ лѣтата на 1922, 23, 24 и 25 г. можа съ своитѣ оскждни средства да изчисти миннитѣ заграждения на Бургаския и Варненския заливи, поставени презъ дветѣ последни войни.

В. Пристанищни кораби и съоржжения.

Пристанищнитѣ ни кораби и съоржжения сж събрани въ единственнитѣ ни двѣ морски пристанища Варна и Бургазъ и единственното ни добрѣ уредено Дунавско пристанище Русе.

Плаващия инвентаръ на Варненското пристанище се състои отъ:

1) Влекачитѣ: „Осъмъ", „Раковски" и „Войвода"

2) Копачитѣ „Добруджа" и „Егея"

3) Една бига за вдигане и пренасяне на тяжести изъ басейна на пристанището и

4) Нѣколко шалана за пренасяне на разни материали.

Цѣлия този инвентаръ има назначение да обслужва всичкитѣ му нужди: съ катеритѣ и шаланитѣ се пренасятъ разни материали, нуждни за подържане на старата часть и направата на новата, която сега е въ своя строежъ.

Копачкитѣ — поддържатъ нуждната дълбочина въ пристанищния басеинъ и копаятъ новата му часть. Съ тѣхъ сж прокопани сжщо каналитѣ, отъ които единия съединява морето съ Голѣмото Девненско езеро, а другия — дветѣ езера: Голѣмото и Малкото.

Плаващия инвентаръ на Бургаското пристанище е нищоженъ. Той се състои отъ влекачитѣ „Левски" и „Бургазъ" и нѣколко шалана.

И въ дветѣ пристанища, плаващитѣ средства далеко не могатъ да удовлетворятъ морскитѣ имъ нужди.

Както въ Варна така и въ Бургазъ нѣма уредена нито пилотажна, нито пъкъ спасителна сужба.

Плаващия инвентаръ на Русенското пристанище до 1924 година се състоеше само отъ двата малки влекача „Кирилъ" и „Росица" и нѣколко шлепа. Презъ лѣтото на сжщата година инвентара му се увеличи съ купенитѣ отъ Италия 3 влекача, построени специално за плаване по Дунава.

Този плаващъ инвентаръ освенъ прѣкото си назначение — обслужване на Русенското пристанище — има назначение да обслужва и останалитѣ наши Дунавски пристанища: Свищовъ, Никополъ, Ломъ и Видинъ.

Пристанищнитѣ съоржжения, както на дветѣ морски пристанища, така и на Русенското сжсжщо оскждни. Тѣ се състоятъ отъ по една малка работилница за всѣко пристанище и по единъ малъкъ кранъ за вдигане на тяжести.

Варненското пристанище има още и единъ ескаваторъ (копачка по сухо), който сжщо много допринася за разширението на басейна.

Това, което се каза за плаващия инвентаръ на пристанищата, трѣбва да се повтори и за съоржженията имъ. Тѣ, примитивни и почти нищожни, далеко не могатъ да удовлетворятъ налич-

нитѣ, въ тая область, нужди. Особенно това се чувствува при разтоварването и товаренето на зърненитѣ храни, които сж едни отъ най-важнитѣ продукти въ нашата износна търговия.

Днесъ това вече е разбрано отъ респективнитѣ органи; това ни показватъ, трудътъ и грижитѣ, които се полагатъ за разширението на Варненското пристанище и проекта за построяване на пристанищни елеватори, който въ най-скоро време ще бжде изпълненъ.

Желателно е това да се направи и за Бургаското пристанище, което следъ загубата на Добруджа добива все по-голѣмо икономичесчо значение.

гр. Варна, юлий 1925 год.

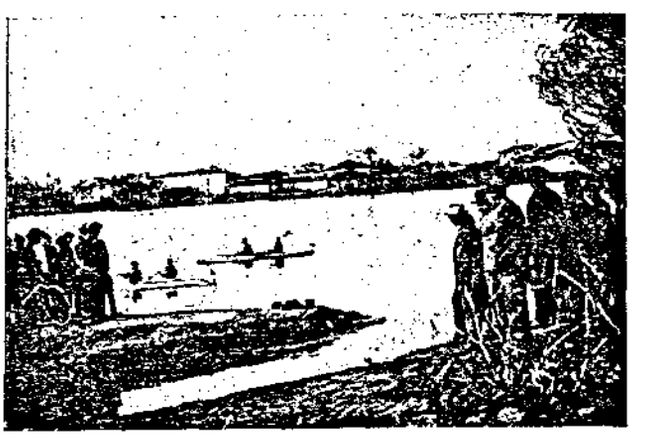
Пропаганда на водния спортъ въ Пловдивъ.

Презъ пролѣтьта на 1925 год. бѣха изпратени отъ Варна две лодки типъ „русалка“ да направятъ демонстрация по водитѣ на р. Марица.

Снимкитѣ представляватъ нѣколко момента отъ демонстрацията, ржководена отъ мичманъ Хесакиевъ, който самъ е веслувалъ въ една отъ лодкитѣ.

Т. Писаркинъ.

БУРЯ.

(Откъслекъ отъ писмо на единъ морски практикантъ).

Въ 5 часа сутриньта, при хубаво време, напустнахме съ парахода „България" отъ Бълг. Параходно Д-во, пристанището на гр. Солунъ на пжть за Пирея — най-голѣмото гръцко пристанище, на около 20 клм. западно отъ Атина.

Излѣзли веднъжъ отъ хубавия и обширенъ Солунски заливъ, ние се насочихме на югъ, подгонвани отъ слабъ северо-източенъ вѣтъръ. Морето бѣ тихо. Само отъ време на време се забелѣзваха на повърхностьта му безброй малки бръчки, които даваха видъ на есенни листа, прикриващи оголената вече земя. Наблюдавахъ понѣкога този необятенъ ширъ да го обхваща нѣкакъвъ трепетъ, чийто произходъ наможехъ да си обясня. Пжтувайки на югъ, ние наблюдавахме древната Елада, тамъ, кждето едно време Ксерсовитѣ пълчища по море и по суша видѣха своята немощь предъ тѣзи, които се борѣха до самозабрава за защитата на своето отечество. Цѣлата нощь мина спокойно. На рѣдко се виждаха далечъ да минаватъ феерично освѣтени кораби, следвайки своето нощно пжтуване. На разсъмване, далече отъ дѣсно отъ кораба, видѣхме да се очертаватъ на брѣга старинни колони и стѣни, останали отъ приказния палатъ на Царь Егея.

По-нататъкъ ние стигнахме току предъ самия островъ Саламинъ — лобното мѣсто на персийския флотъ въ древностьта. Тукъ е и обширния портъ на пристанищния градъ Пирея. Следъ като бѣхме пжтували по-вече отъ 24 часа, пристигнахме благополучно въ оживеното пристанище. Времето бѣ облачно, намръщено. Валѣше дъждъ. Духаше силенъ северо-източенъ вѣтъръ. Пристанището бѣ пълно съ кораби — малки и голѣми, катери, вѣтроходи, лодки.

Въ единия край, току при входа на пристанището се виждаха и нѣкои отъ корабитѣ на гръцкия воененъ флотъ. Тукъ останахме до вечерьта и на следния день къмъ 5 часа следъ обѣдъ напуснахме и това пристанище, опжтвайки се обратно за Цариградъ.

Но чудно нѣщо! Този день само нашия корабъ напустна пристанището. Не видѣхъ другъ корабъ да ни изпревари.

Още не излѣзли отъ добре запазения басейнъ, почувствува се явна промѣна на времето. Отзовали се на открито море, ние бѣхме посрещнати отъ силенъ северо-източенъ вѣтъръ. Времето още по-вече се намръчи, морето потъмня, тукъ-таме се виждаха да се бѣлѣятъ заядливи вълнички.

Предъ насъ бѣ необятенъ ширъ отъ водна стихия, която бѣ почнала нервно да се гърчи и да съска! Никжде лодка, никжде корабъ! Една единичка, малка рибарска лодка съ трима изпитани моряка боязливо се приближаваше къмъ спокойнитѣ води на добре защитеното пристанище, но не следъ много и тя се изгуби отъ очитѣ ни. Нѣколко чайки съ зловещъ крѣсъкъ прехвръкнаха надъ кораба и се изгубиха по посока къмъ града!

Стъмни се и ние повѣрени въ ржцетѣ на тѣзи, които бѣха въ машината и горе при управлението на кораба, се прибрахме въ стаичкитѣ си, безъ да подозираме каква страховита и паметна нощь бѣ настжпала.

Азъ трѣбваше на застжпя на стража на мостика въ 21 часа, за това побързахъ да си лѣгна за да мога да почина и бжда бодъръ презъ предстоящето ми дежурство. Позадрѣмалъ съмъ малко, когато ме събудиха. Побързахъ да отида и заема мѣстото си. Бѣше точно 21 часа. Дъжда яровито и бурно нападаше върху кораба, като че ли искаше да свлече отъ него всичко и да го даде на морето. Вѣтъра отчаяно пищеше и караше вжжета, мачти, лодки и постройки да скрибуцатъ. Кораба бавно се наклоняваше ту на лѣво, ту на дѣсно, издигайки веднажъ носа, веднажъ кърмата си, ровейки се въ вълнитѣ, които бѣха започнали да ставатъ вече по-ядовити, закачливи и нахални. Наоколо владѣеше непрогледенъ мракъ. Само кораба се виждаше мъгливо осветенъ да се олюлява. Дъжда продължаваше безмилостно да плющи по палубата му, измокрювайки ни до кости. Азъ заедно съ другаря ми по дежурство и кърмчията морякъ, три сѣнки, стояхме на мостика мрачни и студени, съ вперени въ тъмнината погледи, безъ да размѣнимъ нито дума! Ние предчувствувахме, че тази нощь морето ще покаже своята сила и ще иска да си примѣри силитѣ, съ тия на кораба.

Предъ мисъльта за предстоящата нощь, пжть съ изненади и страховитость, всѣки може би търсѣше въ себе си сили да посрещне съ слокойствие и твърдость онова, що ни предстоеше да преживѣемъ. Така продължихме плаването позече отъ часъ. Чува се само глухото бумтение на машината и зловещото скърцане на кърмилната верига, заглушавани най-често отъ отчаянитѣ писъци на вѣтъра, който все повече и повече се усилваше и заедно съ проливния дъждъ, като че ли се мжчеше да отнесе кораба заедно съ всичко въ него.

Изведнъжъ настжпи нещо необикновенно! Кораба потъна въ пъленъ мракъ! Никжде свѣтлинка! Свѣткавица прорѣза мрачния небосклонъ и предъ насъ изпъкна тогава разяреното море, затворило сѣкашъ кръвожадно лапа, разпѣнило се като звѣръ, съ хиляди езици. Съ кръвясали очи то гледаше на изграчката корабъ, който все още олюляващъ се, продължаваше своето движение напредъ.

Въ сжщия моментъ ужасенъ гръмъ процепи въздуха и заглуши всичко!

Предъ величието на картината, азъ изтръпнахъ! Да! Това бѣ моментъ, мигновение, което само моряка може да изпита да изживѣе, да оцѣни! Моментъ страшенъ и величественъ. Дочухъ въ това време твърдия гласъ на коменданта, дошелъ вече на мостика, който съ заповѣднически тонъ отсичаше: „Спустнете грѣмоотводитѣ! Стѣгайте вжжетата. Запалете фенери. Затваряйте всички врати и прозорци! Всички по мѣстата си!"

Електрическата инсталация бѣше повредена, вследствие на което и всички освѣтителни и отличителни огньове на кораба бѣха изгаснали. Настжпи изпитание и трѣскава работа по намиране и отстраняване на повредата. Запалиха се фенери и въпрѣки дъжда и вѣтара, плъзнаха сѣнки по надстройкитѣ, всѣки съ желание по-скоро да даде животъ на кораба, който безъ освѣтление наистина приличаше на мъртвецъ. Не следъ много, въпрѣки дъжда и още по-вече усилилия се вѣтъръ, въпрѣки това, че хората бѣха мокри до кости, повредата бѣ изправена, освѣтлението подновено и кораба, като, че ли усмихнатъ продължи борбата си съ разбѣснялото море.

Азъ бѣхъ цѣль измокренъ, но бѣхъ доволенъ че можахъ да бжда свидѣтель на такава една страховита нощь, която ме накара да обикна още повече смелитѣ деца на морето. Въ това време бидохъ смѣненъ и побързахъ да се прибера въ стаята си. Уморенъ, азъ не следъ много съмъ заспалъ.

Не зная колко време съмъ спалъ, когато дочухъ нѣкой да говори: „Има грозна буря, кораба едвамъ се движи и времето е просто невъзможно". Това дочухъ едва пробудилъ се и пакъ съмъ заспалъ. По едно време чувамъ пжтницитѣ отъ съседнитѣ кабини и движущитѣ се по коридоритѣ да охкатъ, да влизатъ и излизатъ, чувамъ плачъ, викове, проклятия!

Събуждамъ се и що да видя? Кораба страшно се навежда. Прозорчетата на кабината ми се скриватъ отъ водата, която непрестанно съ глухи тънтежи, блъска стенитѣ, искайки да навлѣзе въ кораба и да отнесе всичко съ себе си. Ясно бѣше, че вънъ царува зловеща буря.

Побързахъ да излѣза горе, тамъ, гдето бѣхъ презъ нощьта, за да мога непосредственно да наблюдавамъ онова, което ставаше отвънъ. Пжтницитѣ, изплашени безъ мѣра простираха ржце къмъ менъ, искайки да ме запитатъ нещо, но не успѣваха, толкова бѣха измжчени отъ морето и безсънието презъ тази мжчителна нощь! Това бѣше на разсъмване. Излѣзалъ на горниятъ подъ, азъ видѣхъ чудовищно голѣми вълни съ синкаво-зелени върхове, покрити съ бѣли пѣнести руна, да се нахвърлятъ върху кораба и съ неописуемъ трѣсъкъ да се стоварватъ отгоре му. Това бѣ истинска величествена и страшна картина! Отидохъ на командния мостикъ. Тамъ бѣха коменданта, третия капитанъ, единъ отъ моитѣ другари и кърмчията-морякъ. Насочили погледи напредъ, тѣ бодро и самонадеяно гледаха какъ кораба посреща вълна следъ вълна, стараейки се да излѣзе победитель въ тази неравна борба съ стихията.

Цѣлиятъ корабъ, като че ли бѣ играчка въ хилядитѣ костеливи ржце на цѣла глутница чудовища, които съ своитѣ зловещи писъци и оглушителни удари искаха да разбиятъ и увлекатъ кораба въ дълбочинитѣ. Вѣтъра духаше съ страшна сила. Всѣка дъждовна капка се бѣше обърнала на стрѣла, която пробождаше. Кърмчията съ неподражаемъ куражъ и твърдость държеше кормилното колело и съ орловъ погледъ, устременъ напредъ, поддържаше даденото направление на движението. Наблюдавахъ какъ носа на кораба потъзаше въ вълнитѣ, а кърмата оставаше високо надъ тѣхъ! Въ втория моментъ, азъ виждахъ обратното — кърмата да потъва, а носа гордо да се издига върху гребенитѣ на вълнитѣ! Това бѣ неравна борба между кораба и разбѣснялото се море.

Сега азъ почувствувахъ гордостьта на моряка, която го съпроважда, когато весело разказва случки изъ неговия животъ — минути, които не всѣки може да преживѣе.

Презъ цѣлото време, наблюдавайки тази неравна борба, азъ облажавахъ тѣзи що често могатъ да бждатъ зрители на подобни картини, да преживяватъ часове, които ги каратъ да се чувствуватъ задоволени и горди.

Тукъ изчезва всѣкаква човѣшка дребнавость и суета. Човѣкъ се чувствува победитель и се подига високо надъ всичко дребнаво въ свѣта. Тукъ можахъ да видя величието и красотата на бурята въ морето.

Запитахъ коменданта на кжде отиваме, на което той ми отговори: — „Връщаме се назадъ, ще отидемъ въ нѣкой заливъ на почакаме стихването на бурята". А вѣтърътъ все така яростно увиваше вжжата, отнасяше върху пода върховетѣ на разпѣнилитѣ се вълни, свличайки всичко по пжтя си. Яростни, вълнитѣ се гонѣха една съ друга надпредварвайки се въ догонването на кораба, стараейки се всѣка да бжде по-ядовита, по-страшна! Това продължи до 8½ часа сутриньта, когато на около 2 мили видѣхме брѣга — островъ „Евбея".

Настжпи оживление на кораба. Следъ половинъ часъ ние навлѣзохме въ добре закритото заливче — „Karysto". Вълнитѣ съ своя бѣсъ останаха далечъ задъ кораба, високия брѣгъ възпираше поривитѣ на вѣтъра и кораба спокойно наближаваше брѣга. Не следъ много отдадахме котва и спрѣхме. Слѣзохъ въ кабината, кждето сварихъ другаритѣ си весело да приказватъ. Въ сжщото време навлизаше въ залива и втори корабъ, следъ него трети — и тѣ бѣха потърсили покой подъ закрилата на брѣга.

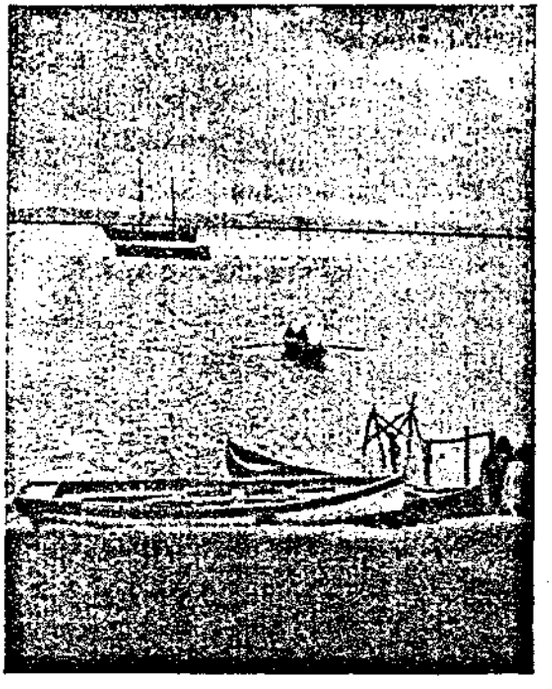
Тукъ почивахме цѣлия день.

Това е едно малко, но добре запазено отъ североизточнитѣ вѣтрове заливче, на юго-източния брѣгъ на островъ „Евбея" — най-голѣмия островъ отъ гръцкия Архипелагъ.

Току на самия брѣгъ се виждатъ накацали бѣли, хубави кжщички на малкото поселище съ сжщото име. Въ близката му околность се виждатъ хубави маслинени гори и добре уредени лозя.

Дъжда бѣше спрѣлъ, вѣтъра утихваше. Нощьта настжпи при тихо, приятно време. Луната щедро изпращаше своята мека свѣтлина, която ни караше да мечтаемъ. Бѣхме се събрали на горния подъ и до късно презъ нощьта се веселихме, забравили вече тревожно прѣкараната нощь, мечтаейки за по-скорошното ни завръщане на родния ни брѣгъ.

Месецъ юний 1923 г.

Единъ кжтъ отъ западната часть на Бургазското пристанище при залѣзъ слънце

Фот. Волпасъ, 192' г.

Получени отговори въ глав. упр. тѣло на Б. Н. Морски Сговоръ въ връзка съ изпратения въпросникъ презъ февруарий 1924 год.

Море и туризъмъ.

Въ анкетата, която миналата година Б. Н. М. С. предприе, има единъ въпросъ върху причинитѣ за отчуждаване на туризма отъ морето, единъ въпросъ, който между другитѣ може да се счита за несериозенъ. Обаче, като се вземе предъ видъ любовьта и желанието за всестранното опознаване, които туризма култивира къмъ излетния ландшафтъ у излетуващия, на него не може да не се обърне първенствующе внимание.

Туризма, това е основата за едно опознаване, за едно приобщаване на човѣка къмъ природата, била тя суша или море. Ето защо, искаме ли да накараме единъ народъ да схване значението на даденъ природенъ теренъ, ние трѣбва да му създадемъ условия и удобства за често излетуване изъ него.

Психологията на българина, благодарение на това, че България е имала и има най-голѣмъ досегъ съ Черно море — море неспокойно и бурно, се е формирала въ ущърбъ на дружбата съ него. Неговата неспокойна повърхность е смущавала винаги живущитѣ по морския брѣгъ и тѣ никога не сж се решавали да предприематъ по-голѣми мореплавания, било съ научна, било съ риболовна цель. И ние виждаме, тоя страхъ отъ морето да се изразява въ поговорката: „на дърво безъ коренъ се не качватъ!“ Толкова българина се чувствува несигуренъ въ мореплаването.

И полека-лека по нашето крайбрѣжие идватъ чуждоземци, които благодарение на това, че сж живели до по-спокойни морета, или така да кажа иматъ една мореплувна традиция вематъ и държатъ инициативата за използуването на морскитѣ блага.

Веднажъ създадено подобно положение, новитѣ поколения у насъ се възпитаватъ, било въ любовь къмъ широкитѣ житородни поля, било въ стремежъ да съперничатъ на орлитѣ, живущи изъ високитѣ върхове на планинитѣ.

Така туризма у насъ добива едностранность, морето се игнорира като излетенъ обектъ и се оставя на заденъ планъ. Българския туристъ се чувствува миого по-добре въ снѣжната виелица на приказния Пиринъ, а се бои даже и отъ огледалната ширь на морето. На него той нѣма довѣрие то не го блазни така, както бѣлоснѣжния лобъ на нѣкой планински великанъ.

И днесъ Б. Н. М. С., съ своята програма иде да закржгли българската психология съ още една страна — обичьта къмъ морето, и отъ тамъ да даде въ ржцетѣ на бждащитѣ поколения перимегъра на една многостранна рудница на богатства.

Но морето не може да се третира само като източникъ на материални блага. Неговата ширь и климатъ влияятъ много не само за заякчаване здравето на общуващия съ него, но създаватъ и една широта въ духа, въ чувствата, и по тоя начинъ то става платформъ, върху който да се градятъ редица духовни качества отъ положително естество. Обстановката влияе много за създаването на цѣлостни личности и за това, като се вземе предъ видъ оная мощь, волность и необятность на морето не може да се отрече, че чрезъ него се получаватъ ония качества, които високата, скалиста планина никога не култивира. И отъ тамъ следва, че морето е другата, сжщо тъй важна страна на природното възпитание.

Туризъмътъ у насъ представенъ отъ Българското Туристическо Дружество и Юношескиятъ Туристически Съюзъ е билъ насоченъ до сега почти изключително къмъ сушата и поради това, че у у насъ липсватъ, ако не специални, то поне евтини плавателни сждове, които биха допустнали единъ, на първо време, крайбрѣженъ морски туризъмъ. Уреждането на единъ морски излетъ винаги е представяло голѣма трудность; нужни сж голѣмъ брой излетници за да не коства излета скжпо. А това за нашата туристка действителность е мжчно постижимо.

Преди две години Ю. Т. С. устрои своя съборъ въ Бургазъ. Чрезъ него се целеше да се запали искрата на любовьта къмъ морето у туриститѣ. Тая искра е вече малко пламъче, което обещава да се разпали съ сжщия устремъ, както любовьта къмъ сухоземната природа.

Днесъ Ю. Т. С. урежда своитѣ първи морски лагери съ единствената цель да приобщи членоветѣ си къмъ морето, да имъ открие чара, който притежава то. Това начало е трудно, защото сж нужни средства и сили, които не сж въ пълната възможность на една младежка идейна организация, но съ течение на времето, нека бждемъ сигурни, волната пѣсень на туриста ще се носи и по безбрѣжието на Черно море. Наредъ съ морския спортъ ще върви и морския туризъмъ, който ще вземе опитностьта на спортиста и ще въведе туриста тамъ — въ другата страна на природата — морето, океана.

И тогава туриститѣ, получили безкрая на морето, простора на равнинитѣ и висотата на планинитѣ въ своя духъ, ще могатъ да бждатъ истински деца на природата!

Тотю Брънековъ.

Членове и абонати, които промѣнятъ адреса си, се умоляватъ веднага да съобщатъ съ пощенски карти въ редакцията за промѣната, като укажатъ стария адресъ, на който сж получавали списанието и новиятъ —, на който желаятъ да го получаватъ въ бждаще.

Поправка: Въ брой 8, октомврийската книжка на „Морски Сговоръ“, въ приложението за бюджета на Гл. Упр. Тѣло за 1926 год., гласуванъ отъ II редовенъ съборъ, е допустната една грѣшка:

— точка 2. отъ забележка I. къмъ бюджета, следва да се чете: *„Членски вноски за възрастнитѣ членове (включая списанието)—за Гл. Упр. Тѣло 70 лв. годишно, а за клоноветѣ, споредъ решение насѫщитѣ“.*

Изобщо всички вноски отбелѣзани въ бюджета сѫ за Гл. Упр. Тѣло. Допълнителнитѣ части отъ вноскитѣ, които се събиратъ въ полза на клоноветѣ, се опредѣлятъ отъ тия последнитѣ.

(Приключенъ на 15 IX. 1925. год.).

СЪКРАЩЕНИЯ:

М. С. — списание Морски Сговоръ.

А.

Alvanitino. — „Нашата рибна промишленость“ (Търговско-Промишлена Защита“, год. XIV, брой 706, Варна, 21.VIII 1925 г., стр. 1 и 2).

Ангеловъ, Б., инженеръ. — „Рѣка Камчия“ (в. Слово, год. IV, брой 982, София, 10. IX. 1925 г. стр. 2).

Абаджиевъ, инж. П. Ц. — „Язове на пѣсъчно легло“. (Списание на Бълг. Инженерно-Архитектно Д-во, год. XXIV, брой 17, София, септември 1925 г, стр. 262—268).

Б.

Bertin. — „Cours de navigation“. Paris 1925. (Éc. du Génie Civil, 296 стр.).

Bourdon, G. — „Anciens canaux, anciens sites et ports de Suez“. Paris 1925. (Champion, 158 стр. цена 150 фр.)

Б. Ф. — „Кажи“, „Пѣсень на моряка“ — стихове — („Духовна култура, кн. 24 и 25, София 1926 год., стр. 79 и 80).

Богдановъ, Ив. — „Градъ Ангиало“ (Юбилеенъ вестникъ за освѣщаването модерния водопроводъ въ Анхиало; Анхиало 17.V.1925 год. стр. 1 и 2)

Българско Дунавско Параходно Д-во (в. Отечество, год. V, брой 243, София, 22. VIII. 1925 год, стр. 1).

Бурилковъ Д-ръ Вл. — „За риболовната концесия. (Известия на Бург. Търг. Индустриална Камара, год. IX, брой 23, Бургазъ, 5. IX. 1925 год., стр. 1 и 2).

В.

Vallaux, C. „Sur les côtes de Norvège“. Paris 1923. (Hachette, s. d., 190 стр., цена 7'50 франка).

Wallisch, D-r Fried. — „Die Bulgarische Schiffahrt“. (Hanza, Dentsche nautische zeitschrift, 62 Jahrgang, № 29, Hamburg, 18 VII.1925, s. 1118-1119).

W. — „Слово оттегля думитѣ си“. (Търговско-Промишлена Защита, год. XIV, брой 707, Варна, 26.VIII.1925 год. стр 1 и 2).

Временен правилникъ за раздаване премии на персонала отъ работилницитѣ при морскитѣ и дунавски пристанища, съгласно чл. 67 отъ закона за държавнитѣ служители и бюджета за редовнитѣ и извънредни приходи и разходи на дъожавата.
(„Държавенъ Вестникъ, год. XLVII, брой 99, София, августъ 1925 г., стр. 9—10).

Г.

Geisler. — „Das Bildnis der Erde“. Halle a S 1925 (Verlag von Edgar Thamm, 261 стр., подвързана, цена 10 зл. марки).

Геновъ, Д ръ Ради — „Лѣковитостьта на морския климатъ“. (в. „Бургазски Фаръ, год. VIII, брой 895, 897, Бургазъ 1925 г.).

Д.

Der Schiffsingerieur und Seemaschinist. Hamburg 1925. (Bücherei des Verbandes deutscher Schiffsingenieur und Seemaschinisten, 166, стр., цена 2 зл. марки).

Dahlmann, D-r W. — „Festigkeit der Schiffe“. Berlin 1925. (Verlag von Julius Springer, 196 стр., цена 18 зл. марки).

Дренски, Пенчо. — „Далянитѣ по черноморскитѣ ни крайбрѣжия и риболовството съ тѣхъ“. (Сп. „Ловна Просвѣта“, год. I, брой 2, Варна, 1925 г., стр 10—12).

Дренски, Пенчо — „Пъстървитѣ у насъ“. (Сѫщото списание, брой 3, стр, 11—13).

Deutscher See — Kalender 1925. — Herausgegeben von Deutschen See-Verein. (Verlag. Deutsche Schiffahrt A. G., Berlin SW. 19.; 256 страници, цена 2 зл. марки).

Е.

Етиенъ. — „Пристанището ни“. (в-къ „Варненска Поща“, год. VIII, брой 2034 и 2035, Варна. IX. 1925 год).

И.

Ивановъ, Сава Н. — Температурата на повърхностнитѣ черноморски води“. (М. С., год., II, брой 7, Варна IX. 1925 год., стр. 7—9).

Изложение на Главното Управително Тѣло на Българския Народенъ Морски Сговоръ по оздравяването на черноморското ни крайбрѣжие и използването му въ морелѣчебно отношение. (Приложение къмъ № 11 на Морска библиотека, Варна, VII. 1925 год.).

Изложение на Главното Управително Тѣло на Б. Н. М С. по солопроизводството у насъ и мѣркитѣ, които трѣбва да се вематъ за поставянето на тоя доходенъ морски промисълъ на надлежната висота. (Приложение къмъ сп. „Морски Сговоръ“, год. II, брой 7, Варна IX. 1925 год.).

Иширковъ, проф. А. — „Населението на нашето черноморско крайбрѣжие“ (в. Слово, год. IV, брой 984, Соф2я, 12.IX.1925 год, стр. 4).

К.

Cornet, C. — „Cosmographie et navigation“. Paris 1825 (Gauthier-Villars, 400 стр.).

Консуловъ, Д-ръ Ст. — „По законопроекта за риболовната концесия“ (в. Слово, год. IV, бр. 957, София, 11.VIII.1925 год., стр. 2).

Карагогановъ. проф. З. — „За солопроизводството у насъ“ (в. Слово, год IV, брой 975, София, 21.IX.1925 год., стр. 2).

М.

Mantey und Gross — „Der Krieg in der Nordsee, V Band". Berlin 1925. (E. S. Mittler & Sohn, 568 стр, цена 24 зл. марки).

Н.

Недѣлковъ, Д-ръ Ал. — „Морския климатъ, неговото лѣчебно значение и използване. (Морска библиотека, № 11, Варна VII.1925 г.. стр. 1—23).

Недѣлковъ, Д-ръ Ал. — „Нашето черноморско крайбрѣжие въ здравно и лѣчебно отношение". (Сжщото списание, № 11, стр. 24—41).

Н, Д-ръ К. — „Състоянието на всесвѣтския търговски флотъ и корабоплаване". (Изв. на Бургазската Търг.-Индустр. Камара, год. IX, брой 19, Бургазъ 8.VIII.1925 год. стр. 1—3).

Несторовъ, Н. — „Вносъ на морска соль безъ мито" (в. Слово, год. IV, брой 944, София 27. VII.1925 год, стр. 2).

О.

Олчевъ, Ст. — „Пѣсни на рибарката". (М. С., год., II, брой 7, Варна, IX, 1625 год., стр. 1).

О. S. — „Записки на коменданта на Радецки". — Преминаването на Ботевата четя. — (в-къ Слово, год. IV, брой 944, София 27.VII.1925 г. стр. 1 и 2).

Олимпий — „Излаза на Бѣло море" (в. Отечество, год. V, брой 245, София 5.IX.1925 г., стр. 3).

П.

Parkes, Oscar — „Ships of the Royal Navy". London 1925. (Sampson Low, Marston aad C-o Ltd,, цена 3·6 шилинга.

Praudelieu, D-r. — „Aux Dardanelles, à Lemnos, sur les bord de Vardar". Paris 1925. (Patronage St. Pierre, 214 стр., цена 10 франка).

Putzke und Rellner — „Regeln für den Wasserball". Leipzig 1925. (Grethlein & C-o., 31 стр.).

Пампуловъ, Инж. кор. П. — „Български риболовенъ корабъ". (М. С., год. II, брой 7, Варна, IX. 1925 год., стр. 4—7).

Павловъ, Мич. I р. П. — „Влиянието на Босфора за образуване временни течения въ Черно море и последвцитѣ отъ тѣхъ". (Морска библиотека, № 11, Варна, VII, 1925 год., стр. 42—56).

Поповъ, Д-ръ Ст. Т. — „Курортна Варна". (Издание на Варненското градско общинско управление, цена 5 лв). Варна, 1925 год.

По законопроекта за индустриалната концесия за риболовство и отраслитѣ му. (Известия на Бургазската Търгов.-Индустр Камара, год. IX, брой 20, Бургазъ, 15. VIII. 1925 г. стр. 1 и 2).

Р.

Revue Hydrographique, publiée par le Bureau Hydrographique International. Monaco 1925. (Société d' Editions Geographiques, Maritimes et Coloniales, 17, Rue Jacob, Paris VI e, цена 5 зл. франка).

Руменовъ, Д-ръ Вл. — „Нашитѣ курортни мѣста" (в. Слово, год. IV, брой 940, София, 22. VII. 1925 год., стр. 4).

С.

Sims, C. A. W. S. — „La victoire sur mer. Le rôle de la marine américaine pendant la guerre". Paris 1925 (Payot, 384 стр., цена 20 фр).

Славяновъ, Г. — „Петъ годишнината на Българския Народенъ Морски Сговоръ" (М. С., год. II, брой 7, Варна IX, 1925 год., стр. 2—4).

Стателовъ, кап. II р. Б. — „Развитието на гръцкия търговски флотъ" (М. С., год. II, брой 7, Варна IX, 1925 год., стр. 2—4).

Стателовъ, Б., кап. II р. — „Дунава отъ гледището на българскитѣ интереси" (в. Отечество год. V, брой 247, София 19 IX. 1925 г., стр. 3 или Варненска Поща, год. VIII. броеве 2040, 2041, и 2042, Варна 14—16 XI. 1925 год.)

Стателовъ, Б., кап. II р. — „Народното корабоплаване по Дунава" (в. Слово, год IV, брой 989, София 18.IX. 1925 год. стр. 2).

Стояновъ, Н. и Стефановъ, Б. — „Флора на България" (Архивъ на министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, томъ V — 1924 год. София, Държавна печатница, 1925 год.)

Сакжзовъ, Борисъ — „Варна преди и сега" (в. Варненска поща, год. III, брой 2000, Варна, 8 VIII 1925 г., стр. 1 и 2)

S. — „L'aire de la mer" (La Bulgarie, III-ème année № 621, Sofia 31.VII. 1925 г)

S. B. — „Les eaux minérales et thermales en Bulgarie". (La Bulgarie. Troisième année № 641 et 642, Sofia VIII. 1925, p. 4).

S. B. — „La production du sel en Bulgarie" (La Bulgarie, Troisième année № 653, Sofia, 8. IX. 1925).

Т.

Tulet, E. — „La législation des gens de mer et l' adaptation necessaire du droit ouvrier maritime aux exigences de la marine marchande moderne". Paris 1924. (L-ie gén. Dr. et. Jurisp., 290 стр., цена 15 франка).

Торосъ. — „Рибари" (Сп. Ловна просвѣта, год. I, брой 2, Варна 1925 год, стр. 13—14).

Х.

Христовъ, Хр. — „Нуждитѣ на Бургазъ — българския портъ" (в. Бургазски фаръ, год. VIII, брой 887, Бургазъ 22. VII. 1925 г., стр. 2).

Ч.

Чернякъ, Е. — „Варна и нейнитѣ перспективи" (Търговско-промишлена защита, год. XIV, брой 706, Варна 21. VII. 1925 год., стр. 1).

Чорни, Федя. — „Варна и Бургазъ" — фейлетонъ — (в. Слово, год IV, брой 951, София, 4. VIII. 1925 год., стр. 1).

Чорни, Федя. — „Малко история" (в. Свободна речь, год. II, брой 433 и 436, София, августъ 1925 год).

Ш.

Шишковъ, П. А. — „Падане въ морето". (М. С., год. II, брой 7, Варна IX, 1925 г. стр. 11—12).

Ю.

Un lecteur. — „Les problèmes ferroviaires des Balkans". A propos du „Danube — Saloniques (La Bulgarie, Troisième année № 622, Sofia 1. VIII. 1925).

БЮДЖЕТЪ

на фонда „Черноморски Научен Институтъ" за 1926 год. гласуванъ презъ време на 2-рия редовенъ съборъ на Бълг. Нар. Мор. Сговоръ въ гр. Русе.

ПРИХОДЪ

1. Наличность въ фонда отъ 1925 г. 165,025 лв.
2. Субсидии отъ държавата . 100,000 лв.
3. Субсидии отъ Търг. камари . 60,000 лв.
4. Други субсидии и дарения . 40,000 лв.
5. Помощь отъ клоноветѣ на Б. Н. М. С.: а) Бургазъ 5,000 лв., б) Варна 5,000 лв., в) Видинъ 1,000 лв., г) Плевенъ 3000 лв., д) Пловдивъ 3000 лв., е) Русе 5000 лв., ж) София 1000 лв., з) Шуменъ 1000 лв., и) Ямболъ 1000 лв.
6. 5% отъ реализиранитѣ излишъци при приключване бюджетнитѣ упражнения за 1925 г. на Гл. Уп. Тѣло и на всички клонове отъ Б. Н. М. С. 5000 лв.
7. Отъ лихви . . . . 10,000 лв.

Всичко приходъ . . . 405,025 лв.

Забележка: Клоноветѣ изброени подъ букви *а* до *и*. включително отъ точка 5 се задължаватъ да впишатъ опредѣленитѣ тѣмъ суми въ своитѣ бюджети за 1926 год. и презъ течение на сѫщата година да изпратятъ сумитѣ въ фонда.

Къмъ останалитѣ клонове се апелира сѫщо така да внесатъ известни суми въ фонда като се предоставя на тѣхъ, сами да опредѣлятъ размѣра на своитѣ помощи.

Упоменатитѣ въ точка 6. излишъци, както Гл. Упр. Тѣло, тъй и клоноветѣ се задължаватъ да внесатъ въ фонда, най-късно до края на текущата 1925 г.

РАЗХОДЪ

1. За нуждитѣ на Временния Ржководенъ комитетъ на „Черноморския Научен Институтъ", като се предоставятъ въ негово разпореждане 15,000 лв.
2. Остатъкъ за уравнение . . . 390,025 лв.

Всичко разходъ . . . 05,025 лв.

Иванъ Караивановъ — Варна

ул. „Аспарухъ" № 6.

Доставя всѣкакъвъ видъ желѣзарски, дървени и други строителни материали. Въ склада се намиратъ всички видове колониални, манифактурни и технически артикули. Прави всѣкакъвъ видъ доставки отъ мѣстни артикули и такива отъ странство. 7—10

ВИОЛЕТЪ

Се нарича единственiятъ манифактуренъ магазинъ въ Варна, въ който многобройнитѣ му клиенти отъ града и провинцията намиратъ винаги новости. Посетете го само веднажъ и ще се увѣрите. 6—10

ПАРАХОДНА АГЕНЦИЯ

Х. ПАЙКУРИЧЪ — ВАРНА

Приема стоки за Холандия, Анверсъ и Хамбургъ и съ директни конносаменти за разни американски пристанища и всички пристанища по р. Рейнъ и разклоненията й 6—10

Производителна Механическа Корабна Кооперация „СЪГЛАСИЕ" — Варна

Телефонъ № 390.

Строи и поправя: Лодки, кораби, мотърни и платноходни. Поправка на параходи: корпусъ, мачти, машини и котли. Оксиженовъ апаратъ за заварявания и рѣзане. Отливки отъ чугунъ и бронзъ на всички видове машинни части. Парни котли и резервуари. Монтажъ на морски мотори и всички водове индустриални и земледѣлчески машини. 8 10

Всѣка неполучена книжка отъ списанието трѣбва да се поиска най-късно следъ получаването на следнята. Въ противенъ случай рекламациитѣ се оставятъ безъ последствие. Списанието излиза всѣки месецъ, освенъ месецитѣ Юлий и Августъ.

Печатарска Прома. Коом. „Единство" — Варна, „Бдинска" № 15 — Пор. № 702.

ГРАДСКО ОБЩЕСТВЕНА БИБЛИОТЕКА * ВАРНА *

До Библиотеката
Варн. Градска Библиот.

Въ Варна

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Стремежа на Сърбия къмъ морето – отъ Г. Славяновъ; *2) Държавния детски морски санаторнумъ при гр. Варна* — отъ Д-ръ Ал. Недѣлковъ; *3) Мореплаване* — отъ И. Б. Скрежинъ; *4) Съставъ, плътность и соленость на черноморскитѣ води* — отъ Сава Н. Ивановъ; *5) Нашия държавенъ флотъ* — отъ Г. Пецовъ; *6) Буря* — отъ Т. Писаркинъ; *7) Официаленъ отдѣлъ; 8) Морски книгописъ.*

SOCIETA DEL
LINOLEUM
MILANO

А. Е. КОЕНЪ
СОФИЯ
Бул. „Царь Освободитель" № 12.
Генерално представителство за България на Сочиета дель Линолеумъ, Милано (Италия) и на Сосиете Анонимъ де Линолеумъ Джубиаско (Швейцария).

Всѣкакъвъ видъ тапети за кораби, жилища и учреждения.

Представителство на колосиндя Мерцедесъ & Спиндя

при фабрични цени